

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

Jiří Jareš

**Osobní a systémové kompetence policistů k řešení
domácího násilí ve vybraném regionu**

**Personal and systemic competence of police members to
solving domestic violence in a chosen region**

Bakalářská práce

Studijní program: Vychovatelství

Studijní obor: BC-VYCH

Vedoucí závěrečné práce: PhDr. Jaroslava Hanušová, Ph.D.

2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Osobní a systémové kompetence policistů k řešení domácího násilí ve vybraném regionu“ vypracoval pod vedením vedoucí práce samostatně a citoval všechny použité prameny a literaturu. Dále prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s trvalým uložením elektronické verze mé práce v databázi meziuniverzitního projektu Theses.cz za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací.

V Chomutově, 29.03.2014

.....

podpis

Rád bych zde touto cestou vyjádřil úctu a poděkování PhDr. Jaroslavě Hanušové, Ph.D. za nasazení, maximální ochotu, obrovskou dávku trpělivosti a nemalý čas, které vynaložila při odborném vedení mé práce.

.....

podpis

JAREŠ, Jiří. Osobní a systémové kompetence policistů k řešení domácího násilí ve vybraném regionu. Praha. 2014. 63 s. 2 přílohy. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Katedra primární pedagogiky. Vedoucí práce PhDr. Jaroslava Hanušová, Ph.D.

ANOTACE:

V této bakalářské práci se věnuji problematice domácího násilí. V teoretické části popisuji známá základní fakta a rozdělení, zaobírám se současnou informovaností společnosti a jejím přístupem k domácímu násilí, vymezuji problematiku, pojmy a postupný vývoj nejen ve světě, ale i v České republice. Zabývám se i současnou situací v České republice. V širším hledisku se zaměřuji na práci Policie České republiky na místě domácího násilí a navazující práci s oběťmi.

Na základě dotazníkového šetření v empirické části analyzuji práci policistů a jejich přístup k obětem a přítomným dětem. Po vyhodnocení předkládám návrh na zlepšení práce nejen v řadách Policie ČR, ale i větší zapojení masmédií do projektu osvěty mezi laickou veřejností.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Domácí násilí, agresor, oběť domácího násilí, fyzické násilí, psychické násilí, ekonomické násilí, sexuální násilí, sociální násilí, děti, policisté

JAREŠ, Jiří. Personal and systemic competence of police members to solving domestic violence in a chosen region. Praha. 2014. 63 s. 2 přílohy. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Katedra primární pedagogiky. Vedoucí práce PhDr. Jaroslava Hanušová, Ph.D.

ABSTRACT:

In this bachelor work I deal with the issue of domestic violence. In the theoretical part I describe known basic facts and division, I focus on the current awareness of society and its approach towards domestic violence. Also, I define the issue, terms and gradual development not only in the world but also in the Czech Republic. Also, the current situation in the Czech Republic is being dealt with. Broadly, I focus on the work of the Czech Republic Police force on the scene of domestic violence and its related work with the victims.

Based on the questionnaire research the work of policemen and their approach towards victims and present children are being dealt with in the empirical part. After the evaluation of the questionnaires I present a proposal to improve work not only in the Police force but even greater involvement of mass media in the project of enlightenment among secular public.

KEY WORDS:

Domestic violence, aggressor, victim of domestic violence, physical violence, mental violence, economic violence, sexual violence, social violence, children, policemen

Obsah

Úvod.....	9
1. Charakteristika domácího násilí	11
1.1 Domácí násilí z pohledu laické veřejnosti.....	11
1.2 Osoby ohrožené domácím násilím	11
1.3 Složky domácího násilí	12
1.4 Znaky domácího násilí	13
1.4.1 Opakovanost a dlouhodobost násilí.....	13
1.4.2 Jasně a neměnné rozdělení rolí.....	13
1.4.3 Neveřejnost.....	13
1.4.4 Eskalace.....	14
1.5 Motivy domácího násilí.....	14
1.6 Formy domácího násilí.....	14
1.6.1 Fyzické násilí.....	15
1.6.2 Psychické násilí	15
1.6.3 Ekonomické násilí	15
1.6.4 Sexuální násilí	16
1.6.5 Sociální násilí	16
1.7 Vývoj a historie označení domácího násilí.....	16
1.7.1 Historie domácího násilí v nejširším smyslu.....	16
1.7.2 Vývoj ve světě.....	17
1.7.3 Zakotvení domácího násilí v právním řádu ČR.....	18
1.8 Medializace a možnosti prevence domácího násilí	19
2. Výzkumná část	21
2.1 Cíle praktické části bakalářské práce	21
2.1.1 Cíle práce.....	21
2.2 Výzkumné otázky.....	21
2.3 Metodologie.....	22
2.3.1 Dotazníkové šetření	22
2.3.2 Popis cílové skupiny.....	23
2.3.3 Stanovení velikosti vzorku	23
2.4 Vlastní realizace dotazníkového šetření	24

2.5 Výsledky dotazníkového šetření.....	25
2.5.1 návratnost	25
2.5.2 Výsledky dotazníkového šetření.....	26
2.6 Komparace dat a diskuze.....	33
2.7 Vyhodnocení výzkumných otázek a autorových předpokladů.....	49
2.8 Stručná doporučení a prevence proti domácímu násilí.....	57
Závěr.....	59
Seznam použitých informačních zdrojů	61
Seznam příloh.....	63

„Rodina je nejagresivnější skupinou ve společnosti, vyjma policie a armády.“
(sociolog Richard J. Gelles, r. 1997).

Úvod

Problematika domácího násilí je stará jako lidstvo samo. Dříve se o lidech, které dnes nazýváme agresory, říkalo, že jsou to lidé např. s výbušnou povahou, horkou hlavou, jinou náturou atd. Dřívější generace se tímto problémem až tak moc nezabývaly. V minulých dobách bylo prvotním úkolem uživit sebe a svou rodinu. Postupným vývojem a změnami ve společnosti se změnil i pohled na agresory a jejich jednání. Ženy díky osvětě, pojmenování problému, postupné emancipaci, nastolené ekonomické nezávislosti a i díky uzákonění, postupně přestaly snášet útoky agresora a začaly se bránit. S tímto patologickým problémem se ve své profesi setkávám nejen já, ale čím dál častěji i celá společnost. V současné moderní uspěchané době se morální hodnoty značně změnily. Dnes se většina lidí honí za penězi, kariérou a mnozí z nich ani neznají své sousedy v domě. Stres, anonymita, strach obětí, ale i otupělost lidí k jakémukoli násilí, které je velmi často prezentováno v masmédiích, nahrává dnešním agresorům a jejich počet vzrůstá. Oběť se nemá na koho obrátit a jedinou její možnou záchranou je přivolání policie, která má možnost částečně nahlédnout „pod pokličku“.

Není v silách a možnostech obětí, aby se s tímto problémem vyrovnala sama. Proto vzniklo mnoho osvětových organizací, které mohou pomoci se zvládnutím této problematiky. Avšak tyto organizace nemohou suplovat stát s jeho represivní funkcí.

Záměrem mé práce bylo zjistit, jak často policisté ve vybrané lokalitě zasahují u případů nahlášeného domácího násilí a zda policisté, kteří v rodinách na místě šetřeného domácího násilí jednali s oběťmi a vykazovali agresory při prokázaném domácím násilí, byli na tuto skutečnost po odborné i emoční stránce připraveni. Dalším cílem bylo zjistit skladbu přítomných ohrožených osob zejména přítomnost dětí od 0 do 15 let. V poslední řadě jsem se snažil zjistit, jak se v přítomnosti policistů chová agresor a jeho oběť, zda dochází k uklidnění situace či její gradaci, která je namířena i proti zasahujícím policistům.

K šetření jsem vytvořil dotazník o 17 uzavřených otázkách, které směřovaly k vyhodnocení mých cílů. Respondenti tento dotazník vyplňovali dobrovolně a měli možnost se k daným otázkám vyjádřit nebo napsat další své osobní zkušenosti a postřehy. V závěru práce jsem navrhl několik možných řešení pro praxi.

1. Charakteristika domácího násilí

Domácí násilí není ojedinělým násilným aktem, jedná se o dlouhodobou a opakovanou násilnou situaci s cyklickým vývojem, který charakterizuje pokračování násilného chování. Počáteční fáze je charakterizována především verbálními útoky v podobě výhrůžek, ponižování a zastrašování (Ševčík, 2011).

1.1 Domácí násilí z pohledu laické veřejnosti

Široká laická společnost domácí násilí častěji přisuzuje pouze do rodin se špatným socioekonomickým postavením (Budinová, 2012). Veřejnost si pod pojmem domácí násilí „zaškatulkovala“ pouze násilí fyzické. Psychické a emocionální deptání, naschválné jednání, verbální a neverbální výhrůžky, projevy vulgarity a jiné, již za projevy téhož nepovažuje.

1.2 Osoby ohrožené domácím násilím

Násilí v rodině se vyskytuje bez ohledu na jakékoli socioekonomické, geografické, rasové, genderové či věkové charakteristiky zainteresovaných (Ševčík, 2011). Můžeme však vytipovat skupiny osob, které jsou tímto násilím více ohroženy a zasaženy.

Touto osobou může být kdokoliv, kdo se nachází v rodinném kruhu. Může se jednat o plačící miminko, batole, puberťáka, matku dětí, otce, partnera nebo partnerku, nemohoucího seniora či osoby se zdravotním postižením. Do této skupiny lze zařadit i bývalé partnery, kteří spolu po rozvodu či rozchodu sdílejí společnou domácnost i obydlí (Konrád, 2007).

Děti zejména z disfunkčních rodin jsou týrány společně s matkou. Nejvíce jsou ohroženy ty děti, které vyrůstají ve společné rodině s otčímem, děti se zdravotním, mentálním, psychosociálním a hyperkinetickým zdravotním problémem. Vyšší pravděpodobnost lze předpokládat i u rizikové skupiny „mladistvých delikventů“, což se ne vždy potvrdí (Bentovim, 1998).

Ženy jsou nejčastější oběti domácího násilí. Vysoce ohroženy jsou ty, které byly týrány jako děti nebo ty, které se ještě před dosažením plnoletosti vdaly, otěhotněly před svatbou nebo byly vychovávány v rozvrácené rodině. Dále jsou ohroženy ty ženy, které žijí ve svazku s gamblerem, alkoholikem, drogově závislým či mužem, který preferuje neobvyklé, až perverzní sexuální praktiky. Do této skupiny ještě patří ty ženy, které jsou samy závislé na alkoholu či drogách, trpí depresemi a úzkostmi, jsou pasivně agresivní nebo vyžadují suicidální (sebevražedné) chování (Ševčík, 2011).

Muži jsou zpravidla týráni nebo biti až ve vyšším věku, nebo jsou-li invalidní, nevyjímaje rizikové faktory, jakými jsou deprese, závislosti, extrémní pasivita či submisivita a obava, že by mohli své ženě ublížit, kdyby se jejímu násilí jakkoli bránili. Precipitorem mohou být náročné životní situace, kterými jsou ztráta zaměstnání, dluhy, finanční problémy, nedostojení závazků apod. (Ševčík, 2011).

Senioři s křehkou tělesnou schránkou, senioři závislí a s ohroženou či ztracenou soběstačností v hygieně a v sociálních vztazích, nemocní a nemohoucí jsou silně ohroženi na poli nerespektování lidské důstojnosti, týrání, zneužívání a zanedbávání ze stran svých rodin, které tvoří vlastní děti a vnoučata a dále pečovatelé a opatrovníci (Ševčík, 2011).

U osob se zdravotním postižením jsou to zejména osoby se závažnými funkčními deficity, jako je pomoc při příjmu potravy, jako je např. krmení a hygiena s ním spojená, oblékání, kterým je myšlena omezená či znemožněná hybnost, a osobní hygiena, spatřovaná nejčastěji v inkontinenci moči i stolice, apod., vyžadující trvalou a po psychické stránce extrémně náročnou péči rodiny (Ševčík, 2011).

1.3 Složky domácího násilí

Dle Ševčíka, Špatenkové a kol. (2011) se domácí násilí dělí na 3 složky, které obsahují:

- partnerské násilí (v relacích manžel vs. manželka; druh vs. družka; partner vs. partnerka; partnerka vs. partner; partner vs. partner)
- generační násilí (páchají ho nezletilé či zletilé děti vůči svým rodičům)
- transgenerační násilí (dopouštějí se ho nezletilá či zletilá vnoučata vůči prarodičům)

1.4 Znaky domácího násilí

Na místě, kde dochází k domácímu násilí, musí být detekovány 4 základní charakteristiky, které jsou spolu navzájem propojeny. Jedná se o:

1.4.1 Opakovanost a dlouhodobost násilí

Znakem opakovanosti a dlouhodobosti násilí je jejich soustavnost. Z jednoho či dvou útoků jakéhokoli charakteru není možno ještě odvozovat, že se jedná o jeden ze znaků domácího násilí. S nejvyšší pravděpodobností zde ale dochází k jeho nástupu (Konrád, 2007).

1.4.2 Jasně a neměnné rozdělení rolí

Jasně a neměnné rozdělení rolí na osobu ohroženou (oběť) a osobu násilnou (pachatel, agresor, tyran). Konrád a Bango (2007) toto označení shrnují pouze do jediného označení „*Jednostrannost*“. Dále na str. 8 uvádějí, že: „*Postavení oběti a pachatele je nerovné a jejich role se v průběhu opakovaných incidentů nemění. Pachatel uplatňuje kontrolu a násilím moc nad životem oběti zejména v oblasti jejích sociálních kontaktů a v oblasti ekonomické*“. Tento znak není naplněn v případě, kdy se jedná o střídavé vzájemné fyzické a verbální napadání, hádky, rvačky a osobní spory, v kterých je postavení obou stran při konfliktu prakticky rovnocenné (Konrád, 2007).

1.4.3 Neveřejnost

Probíhá za zavřenými dveřmi domácnosti (bytu a domu) s vyloučením veřejnosti, kde je zaručena nedotknutelnost soukromého prostředí. Ve výjimečných případech může dojít k domácímu násilí i na veřejnosti (Konrád, 2007).

1.4.4 Eskalace

Některými autory (Čírtková, 2009) zpochybňovaný znak domácího násilí, při kterém se psychické násilí ve formě různých zákazů, příkazů, výhrůzek a kontrol stupňuje, až mnohdy dojde k vytvoření dynamického systému různých příkazů, opatření a sankcí, které omezují např. svobodu a lidskou důstojnost. Jejich porušení pachatel trestá fyzickými tresty různé intenzity, při kterých je ohroženo zdraví a život oběti či obětí (Konrád, 2007).

1.5 Motivy domácího násilí

Jako základní primární motiv domácího násilí je stanovena potřeba demonstrace síly či dominantního postavení a z toho vyplývající pocit nadřazenosti a moci nad partnerem či členy sociální skupiny (rodiny). Jedná se především o pocit mužské převahy nad ženou a ostatními členy rodiny, získaný a přenesený jako vzorec chování z jeho výchovy v rodině, přehnaným nekritickým sebevědomím nebo ambicemi jedince v postavení na trhu práce a ve společenském životě (Conwayová, 2007).

Druhým motivem bývá zpravidla ničím neodůvodněná žárlivost pachatele. Vyjadřuje jeho potřebu nerušeného vlastnictví druhé osoby (Conwayová, 2007).

Dalším motivem bývá tíživá životní situace vyplývající z dlouhodobě neřešených problémů v partnerském vztahu, které jsou zapříčiněny řadou faktorů, mezi něž patří alkoholismus, užívání drog, dlouhodobé finanční problémy spojené s životní nejistotou, názorové rozdíly všeho druhu, např. ve výchově dětí, vzájemné odcizení partnerů (Conwayová, 2007).

1.6 Formy domácího násilí

Násilí, jehož se dopouští pachatel na oběti, má několik podob. Mnohdy kombinace těchto forem slouží pachateli k dosažení cíle, aby na něm byl postižený závislý po všech stránkách.

1.6.1 Fyzické násilí

Fyzické (brachiální) násilí je možno chápat jako přímé fyzické napadení osoby (Spurný, 1996). Má podobu bití rukama nebo různými předměty, škrcení, strkání, tahání za vlasy, bodání, řezání, poutání, kopání, pálení, vystavování účinkům těkavých a nebezpečných látek, vystavování nadměrnému hluku, intenzivnímu světlu, atp. a bývá vedeno s různou intenzitou. Na těle oběti zpravidla zanechává viditelné stopy a v extrémních případech může vést až k usmrcení (Konrád, 2007).

Pachatel fyzické útoky užívá buď bez příčiny, nebo jako sankce za nedodržení různých zákazů, příkazů či nesplnění jeho požadavků. Vyjadřuje tak fyzickou převahu nebo nadřazené postavení nad obětí či v sociální skupině (Konrád, 2007).

1.6.2 Psychické násilí

Psychické násilí je směřováno na psychiku oběti, jehož cílem je způsobit psychické trauma a může vést až ke změně osobnosti, mnohdy s trvalými následky. Zbavit se následků psychického násilí bývá mnohem těžší než překonání následků brachiálního násilí (Konrád, 2007). Je popsáno jako citové vydírání, osočování, vyhrožování, ponižování, vydávání různých příkazů a zákazů, nepřiměřené sledování a v neposlední řadě i ničení či zabavování věcí, k nimž má oběť citový nebo osobní vztah (Špatenková, 2004).

Jedná se o latentní násilí, založené na systematickém a opakovaném způsobování psychického traumatu, při kterém je oběti vštípen pocit strachu, bezmoci a vymazání vlastního „já“ (Ševčík, 2011).

1.6.3 Ekonomické násilí

Pachatel omezením finančních prostředků nastolí u oběti stav, který vede ke zdánlivé ekonomické závislosti. Má několik různých podob, jakými může být neodůvodněné omezování přístupu k majetku, neposkytování prostředků na provoz společné domácnosti příp. na děti, blokování přístupu k prostředkům potřebným k zabezpečení základních životních potřeb, absolutní kontrola nad příjmy i výdaji oběti, zákaz chodit do zaměstnání, nucení k žebrání, zatajování ekonomické situace rodiny pachatele, nekontrolovatelné rozprodávání věcí, omezování stravy či odpírání jídla (Konrád, 2007).

1.6.4 Sexuální násilí

Mezi brachiální násilí řadíme sexuální násilí s mnohdy brutálními následky. Tento akt agrese zneužívá partnerské vztahy v sexuálním životě. Pachatel se snaží zmocnit se a poté zcela ovládnout svého partnera při sexuálním styku a dále s ním nakládat jako s bezprávným sexuálním objektem. Cílem je vyvolat u tohoto partnera pocit ponížení. Jedním ze známých způsobů je nucení partnera k pohlavnímu styku proti jeho vůli či praktikováním různých nechtěných a odmítaných sexuálních praktik (Konrád, 2007).

1.6.5 Sociální násilí

Pachatel vyvolá úmyslnou sociální izolaci oběti proti její vůli, jejímž prvoplánovým cílem je aplikace jednostranného privilegia, díky němuž pachatel rozhoduje ve všech oblastech společného života partnerů. Pachatel omezuje oběti kontakty či zakazuje vytvořit a udržovat kontakty s přáteli a rodinou. Oběť je neustále kontrolována a dotazována, kde, s kým a proč se s určitými lidmi setkala a mluvila. V těchto otázkách je podrobována neustálým „křížovým“ dotazům s promyšlenými nastraženými „pastmi“ mající za úkol odhalit případné nesrovnalosti v její výpovědi. V některých případech se zákaz rozšiřuje i na to být v zaměstnání (Konrád, 2007).

1.7 Vývoj a historie označení domácího násilí

1.7.1 Historie domácího násilí v nejširším smyslu

Některé druhy násilí je možno spatřovat v celém širokém spektru napříč celou historií lidstva. S jistou mírou nadsázky lze jeho kořeny nalézt již v Bibli, kde se Ježíš Nazaretský zastával slabých a utiskovaných či v Tacitově popisu vlády římského císaře Nera Claudia Caesara Augusta Germanicuse. Ten se za svého panování dopustil mnoha, dnešním jazykem řečeno, zločinů, a to i vůči své rodině, svým nejbližším. Zaměříme-li se na problematiku více, mohli bychom spatřit různé formy domácího násilí i v pohádkách. Děti se s ním seznamují např. v pohádce O Popelce, která mi připadá jako klasická ukázka, kdy si macecha a nevlastní sestry přivlastnily Popelčin majetek. Popelku využívaly pouze jako levnou pracovní sílu k otrocké práci, ponižovaly ji fyzicky i verbálně.

1.7.2 Vývoj ve světě

Je třeba položit si otázku, zda zákon o domácím násilí nebyl v České republice přijat pozdě. Již dříve se tak mohlo s tímto problémem pracovat. Obecně panuje názor, že k uzákonění mohlo sice dojít dříve, avšak historicky vzato k žádné fatální prodlevě nedošlo. Například v USA a tehdejší západní Evropě se totiž začalo hovořit a jednat o domácím násilí až v 60. letech 20. století. Policii v USA bylo nařízeno, aby se v případě, když bude řešit násilí v rodině, pokusila obě strany konfliktu jakýmkoliv způsobem uklidnit. Ve vzniklém vzduchoprázdnu, kde nebyla zpracována metodika detekce ani postupu na místě, policisté tuto práci vnímali pouze jako zastupování sociálních pracovníků a vypěstovali si nechuť domácí násilí řešit (Trochtová, 2011).

Obrat v postupu proběhl po stanovení dvou mezníků v 80. letech 20. století. Podle prvního došlo v USA ke změně policejního postupu, na jehož počátku bylo doporučení, aby policisté na místě oznámeného a šetřeného domácího násilí intervenovali jedním ze tří možných způsobů. Policisté měli v probíhajícím výzkumu náhodně stanovit, jaký způsob intervence sníží potřebu dalších zásahů: 1) uvěznění pachatele, 2) nařízení na 8 h opustit společně užívané obydlí (dům či byt), 3) zapojení oběti a pachatele do poradenského programu. V konečném výsledku se ukázalo, že uvěznění pachatele v nejvyšší možné míře snížilo v následujících šesti měsících počet volání policie do stejných domovů. Druhým mezníkem bylo vytvoření precedensu z události, kdy žena (oběť) byla opakovaně v časovém horizontu 7 měsíců fyzicky napadena manželem (agresor), a to za přítomnosti zasahující policie, která však napadení nijak nezabránila. Oběť v následujícím soudním procesu vysoudila finanční částku ve výši 1,9 mil USD. Policie se proti rozsudku neodvolala, naopak z události vyvodila důsledky, díky nimž se začaly hledat příčiny domácího násilí a způsoby, jak mu předejít nebo zabránit jeho rozvoji. V konečném důsledku se začalo přemýšlet o práci s jeho oběťmi i pachateli (Trochtová, 2011).

V západní Evropě byl jako milník stanoven rok 1971, kdy bylo v Londýně založeno první útočiště Chiswick Women's Aid pro týrané ženy. Zakladatelkou stala Erin Pizzeyová. Zde se týraným ženám poskytovala praktická pomoc a průkopové zařízení se zároveň stalo předobrazem poskytované pomoci. (Conwayová, 2007)

V Miláně proběhl roku 1985 VII. kongres OSN zabývající se prevencí kriminality a nakládání s pachateli. Výsledkem jednání kongresu bylo vydání rezoluce

o domácím násilí. Zároveň zde bylo přijato Doporučení výboru ministrů Rady Evropy R (85)4 o Násilí v rodině, v jehož obsahu je doporučení jednotlivým státům, aby do svého právního systému zařadily postih pachatelů domácího násilí, paragrafy na ochranu obětí domácího násilí a uzákonily odbornou pomoc těmto obětem, apod. OSN se dále zasloužila o zlepšení postavení ženy ve společnosti vydáním tzv. Vídeňské rezoluce (Vídeň, 1993, Světová konference o lidských právech) a vydáním Deklarace o odstranění násilí na ženách (1993, přijato Valným shromážděním OSN). Roku 1999 byl 25. listopad oficiálně vyhlášen Valným shromážděním OSN za Mezinárodní den proti násilí na ženách (Trochtová, 2011).

1.7.3 Zakotvení domácího násilí v právním řádu ČR

Na počátku devadesátých let 20. století se ČR řadila k těm zemím, pro něž domácí násilí jakoby neexistovalo (Ševčík, 2011). Situace se však začala radikálně měnit. Otevřeně se začalo mluvit o tomto problému jako o zásadním společenském problému, který vyžaduje okamžité řešení. Případy domácího násilí se jako první začal zabývat Bílý kruh bezpečí (BKB), na jehož podnět a neustálé intervence byla v r. 2004 přijata novela trestního zákona č. 140/1961 Sb., v níž již byl zahrnut trestný čin Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě a od 1. 1. 2010 je v trestním zákoníku č. 40/2009 Sb., uveden přečin Týrání osoby žijící ve společném obydlí (Ševčík, 2011).

Se samotným pojmem domácí násilí jsem se setkal v roce 2006, kdy se začala připravovat novela trestního řádu. Byl to pro mě zcela nový pojem. Nalezlo se pojmenování pro fenomén, který však nebyl ničím novým. Za svou praxi na místním i obvodním oddělení Policie ČR v Praze a v Chomutově jsem byl vyslán k mnoha fyzickým napadením v rodině, která byla posuzována zpravidla podle přestupkového zákona č. 200/1990 Sb., jako Přestupek proti občanskému soužití. Přestupek byl v rodině zaznamenán, zadokumentován a odeslán na příslušný obvodní či městský úřad, kde byl v komisi projednán a ukončen kompetentními úředníky.

V nemnoha případech, kde docházelo k zcela zjevné a nijak nezpochybnitelné fyzické či psychické újmě na oběti, se již od počátku čin neposuzoval jako přestupek, ale jako trestný čin. Avšak oběť přímo na místě či po několika uplynulých dnech své oznámení vzala zpět s tím, že odnímá souhlas s trestním stíháním osoby blízké. Veškeré provedené úkony byly zastaveny a případ odložen ad acta. Toto jednání

v několika případech proběhlo opakovaně. Policisté, kteří pak byli na místě, dávali najevo nechuť se tímto případem opakovaně zabývat, jelikož věděli (a oběť se tím v mnoha případech nijak netajila), že bude toto stíhání opět zastaveno.

Po různém časovém období relativního klidu se z těchto rodin opět ozvalo zoufalé volání o pomoc a postup se opakoval.

Institut domácího násilí přinesl malou revoluci v tom smyslu, že agresor byl z místa vykázán na dobu 10 dní (a to i v době jeho nepřítomnosti na místě činu). Oběť své oznámení již nemohla vzít zpět a zmařit tím celý proces. Do řešení případů byl vnesen nový do té doby neznámý prvek (Bílý kruh bezpečí, 2007).

Na místě bylo provedeno šetření za pomoci dotazníku SARA DN, jehož otázky byly sestaveny tak, aby po jejich zodpovězení ze strany oběti i agresora (obě šetření proběhla odděleně) se spolehlivě indikovalo, zda se v rodině jedná o projev domácího násilí či jiný skutek. Po tomto zjištění byl agresor ze společného bydlení vykázán, a to i v jeho nepřítomnosti. Když se na místě činu nacházel, byl vyzván k následování hlídky policie na obvodní oddělení, kde mu bylo vykázání vytištěno a předáno. S tímto byl poučen o následujícím postupu, který měl probíhat. Oběť byla ponechána doma, kde již k žádnému protiprávnímu jednání nedocházelo a následující den ji kontaktovaly pracovnice Intervenčního centra, kam byl záznam od policie bezprostředně odeslán buď faxem, nebo elektronickou podobou (Bílý kruh bezpečí, 2007).

Po 10 dnech se mohl agresor vrátit do společně obývaného bytu s obětí (oběťmi). Tato pauza v partnerském soužití byla využita pracovnicemi Intervenčního centra, které rodinu kontaktovaly, provedly vlastní šetření, posoudily závažnost situace a míru agrese. Poté navrhly možná východiska, podle nichž měla oběť postupovat (Bílý kruh bezpečí, 2007).

Jednou z možností, jak nastalou situaci řešit, byl návrh společné (oběť i agresor) terapie, která se zabývá kořeny domácího násilí v rodině, jeho spouštěče a akcelerátory, i následky. Rodina byla posouzena a „rozebrána“ po všech stránkách.

1.8 Medializace a možnosti prevence domácího násilí

V několika posledních letech se na televizní obrazovce i na plakátech objevují spoty zaměřené na upozornění společnosti na domácí násilí. V těchto spotech nejsou

na oběti hezké pohledy, i když tyto kampaně problematiku přibližují pouze z pohledu brachiálního násilí. Uvědomuji si, že ostatní násilí, které můžeme též posuzovat jako domácí, je těžké znázornit ve statickém obrazovém pojetí a je těžko uchopitelné.

Zfilmované spoty by se mohly v rámci výuky Výchovy ke zdraví přehrávat žákům 8. a 9. tříd základních škol a všem ročníkům středních škol. Na ně by mohla navazovat i diskusní fóra s tématem zdravých partnerských vztahů (Trochtová, 2011), případně i diskuze se zainteresovanými odborníky z intervenčních center, angažovanými psychology a v případě možnosti i s oběťmi, které by vystoupily ze stínu a rozhodly by se svůj konkrétní případ uveřejnit. Uvedené debaty by mohly na školách probíhat i bez natočených spotů, a to v podobě besed a setkání.

Velice jednoduchou a efektivní formou podporující a rozšiřující vzdělanost obyvatel v problematice domácího násilí je zapojení médií. V současné době je televize nejvíce sledovaným masmédiem oslovující široké vrstvy obyvatel. Využívána je nejen jako propagátor, ale i jako popularizátor různých zájmových témat. Za zmínku stojí 455. díl seriálu TV Nova Ulice (2. série, 175. epizoda, uvedeno 04.05.2007) nazvaný Domácí násilí. Dle ohlasů se jednalo o velmi úspěšný díl, který divákům přiblížil, jak domácí násilí vypadá. Touto smutnou skutečností se zaobíral například film režiséra Filipa Renče Sebemilenc, který byl natočený podle námětu tragicky zesnulé Monyové. Česká televize ho uvedla dne 15.12.2013 (deník.cz). Dále bych zmínil film Hadí tanec natočený režisérem Petrem Slavíkem podle scénáře Miroslava Sovjáka. Uvedla ho též Česká televize dne 12.02.2014. V těchto ztvárněních byly popsány a názorně předvedeny všechny znaky domácího násilí, jako je opakovanost a dlouhodobost, jasné a neměnné rozdělení rolí, neveřejnost a eskalace.

2. Výzkumná část

V této části mé bakalářské práce se zabývám výsledky z vlastního výzkumu, který jsem provedl u policistů a policistek ve vybrané lokalitě.

2.1 Cíle praktické části bakalářské práce

2.1.1 Cíle práce

Hlavní cíl: Zjistit četnost a připravenost pracovníků policie ve vybrané lokalitě u případů nahlášeného domácího násilí.

Dílčí cíle:

Dílčí cíl č. 1: Zjistit skladbu přítomných ohrožených osob, zjm. dětí od 0 do 15 let.

Dílčí cíl č. 2: Zjistit, jak se za přítomnosti policistů chovají agresor a oběť. Zda dochází k uklidnění situace či k její gradaci, a tím k vystupňování agresivity, která je namířena i proti přítomným policistům.

2.2 Výzkumné otázky

Výzkumná otázka č. 1: Berou policisté ve vybrané lokalitě domácí násilí, jako jeden z mnoha případů, kterými se musí zabývat?

Výzkumná otázka č. 2: Jsou policisté s délkou praxe 11- 20 let proškoleni stejně, jako policisté s praxí 0- 5 let?

Výzkumná otázka č. 3: Mají policisté ve vybrané lokalitě čas na přípravu, když vyjíždějí na místo domácího násilí?

Výzkumná otázka č. 4: Změnilo se nějak chování oběti i agresora, když je na místě domácího násilí přítomna policie?

Výzkumná otázka č. 5: Vyskytují se na místě domácího násilí děti ve věku od 0 do 15 let věku?

Při tvorbě výzkumných otázek, autora napadly uvedené předpoklady:

Autorův předpoklad č. 1: Nejméně polovina dotázaných policistů uvede, že domácí násilí berou jako jeden z mnoha případů, kterými se musí zabývat.

Autorův předpoklad č. 2: Nejméně polovina dotazovaných policistů s délkou praxe 11-20 uvede, že nebyli proškoleni z postupů domácího násilí, na rozdíl od policistů s prací 0 - 5 let, kteří uvedou, že min. v 90 % byli a jsou průběžně proškolení z postupů na místě šetřeného domácího násilí.

Autorův předpoklad č. 3: Minimálně 50 % dotazovaných policistů nemá čas na jakoukoli přípravu, když vyjíždějí na místo oznámeného domácího násilí.

Autorův předpoklad č. 4: Za přítomnosti policistů se změnilo chování agresora i oběti. U oběti byla patrná minimálně v 90 % úleva, na rozdíl od agresora, u kterého se agresivita vůči své oběti zvýšila.

Autorův předpoklad č. 5: U domácího násilí šetřeného policií na místě činu jsou maximálně v 90 % přítomny děti ve věku od 0 do 15 let věku.

2.3 Metodologie

K provedení výzkumu jsem zvolil kvantitativní výzkum formou dotazníkového šetření.

2.3.1 Dotazníkové šetření

Jelikož jsem chtěl informace v co možná nejkratším termínu, zvolil jsem metodu přímého dotazování, ve kterém respondenti sami vyplňovali předložený dotazník. Pokládal jsem jak otevřené, tak uzavřené otázky.

Dotazník jsem rozdělil na tři části. V prvním úseku, který je částí identifikační, jsem se respondentů dotazoval na věk, pohlaví a délku služebního poměru u Policie ČR. V druhé části, tzn. vlastním dotazníku, jsem přímo pokládal otázky, které se týkaly šetření na místě oznámeného domácího násilí. Druhý úsek tak tvořilo 17 otázek, 10 uzavřených a 7 otevřených. V třetí, doplňkové části, byl respondentům ponechán prostor k volnému připomínkování a námětům. Nevyplněný dotazník je součástí přílohy č. 1.

2.3.2 Popis cílové skupiny

Své šetření jsem provedl na čtyřech obvodních odděleních Policie ČR v souměstí Chomutova a Jirkova. Dohromady zde žije asi šedesát tisíc obyvatel. V celorepublikovém průměru je v tomto regionu nižší sociokulturní úroveň obyvatel, od které se odvíjí i jedna z nejvyšších nezaměstnaností. Nachází se zde velká anonymní sídliště, do kterých se nastěhovalo mnoho obyvatel ze zaniklých obcí (přímý důsledek důlní činnosti), a větší množství zaniklých rozlehlých průmyslových areálů. Rozhodujícími atributy jsou velká fluktuace obyvatelstva a množství sociálně vyloučených lokalit.

2.3.3 Stanovení velikosti vzorku

Na čtyřech obvodních odděleních policie slouží dohromady 140 policistů. Z těchto 140 policistů musíme vyloučit 10 policistů ve vedení a dalších 40 policistů, kteří nejsou v přímém výkonu služby. Jedná se o pomocné kriminalistické techniky (zabývají se sběrem a vyhodnocením stop, které na místě činu zanechal pachatel) a dále o zpracovatele trestné činnosti známých pachatelů (jízdy pod vlivem alkoholu, násilná trestná činnost, zanedbání povinné výživy, aj.). Činnost těchto pracovníků se prvoplánově zaměřuje na vyhledávání a přímé objasňování trestné činnosti, je velmi administrativně náročná. Zbývajících 90 policistů je veleno do přímého výkonu služby a jsou to ti, kteří jsou vysíláni na místa oznámených skutků, aby zde provedli potřebná opatření.

Tuto skupinu jsem rozčlenil z hlediska věku, a sestavil několik podskupin ve věkovém rozmezí 20 až 30 let, 31 až 40 let, 41 až 50 let a 51 a více let, což dle mého názoru pomáhá v orientaci v přístupu k domácímu násilí z pohledu nabytých a poté i zúročných životních zkušeností.

Další skupinu respondentů jsem stanovil dle délky služebního poměru a tím i praxe v rozmezí 0 až 5 let, 6 až 10 let, 11 až 20 let, 21 až 30 let a 31 a více odsloužených let, která se mi jeví jako důležitý identifikátor, jelikož si myslím, že délesloužící policisté mají k domácímu násilí větší odstup a více jej bagatelizují, zatímco kratší dobu sloužící policisté jsou díky školám a jejich programům do případu více osobně zainteresováni.

V neposlední řadě jsem zohlednil o genderové hledisko, jelikož nezanedbatelné procento policistů tvoří právě ženy, které jsou dle mého mínění schopny větší empatie vůči obětem.

Celkem jsem tedy oslovil 40 policistů, a to vždy 10 ze 4 obvodních oddělení ve sledované lokalitě.

2.4 Vlastní realizace dotazníkového šetření

S vypracovaným dotazníkem jsem se nejprve obrátil na vedoucího Územního odboru Policie ČR Chomutov, plk. Mgr. Bc. Jaroslava Pelešku, kterého jsem seznámil s cílem mé práce a probral jednotlivé body. Po zvážení jsem od něj obdržel svolení k provedení samotného dotazníkového šetření na mnou vybraných útvarcích.

Jednotlivé vedoucí těchto vybraných útvarců jsem nejprve kontaktoval telefonicky, v hrubých rysech jsem jim nastínil samotný dotazník a po domluvě jsem se zúčastnil pravidelných měsíčních služebních porad, kde jsem dotazník předal k vyplnění přítomným policistům.

Nejdříve jsem své kolegy stručně seznámil s mou bakalářskou prací a vysvětlil, co chci díky dotazníkům zjistit, co je cílem mé práce. Požádal jsem je o chvílku jejich volného času, jelikož měli již po své pracovní době. Dále jsem jim objasnil, proč oddělení, na kterém slouží, jsem si vybral k provedení dotazníkového šetření a podle jakého kritéria byli vybráni právě oni. V dalším kroku jsem vybranou skupinu seznámil s jednotlivými otázkami a vysvětlil, jakým stylem mají dotazník vyplnit. Protože se s mnohými znám osobně, upozornil jsem je a ubezpečil, že je dotazník anonymní, že se jejich jména nikde neobjeví. Při vyplňování jsem byl přítomen, abych mohl pomoci, pokud by bylo něco nejasného.

Kolegové byli velmi vstřícní a nadmíru ochotní, i když se blížil konec kalendářního roku, který je u policie tradičně spojen s vyšším pracovním zatížením, dotazníky zpracovávali zodpovědně.

Šetření jsem prováděl v časovém období od 1. 11. 2012 do 20. 12. 2012.

2.5 Výsledky dotazníkového šetření

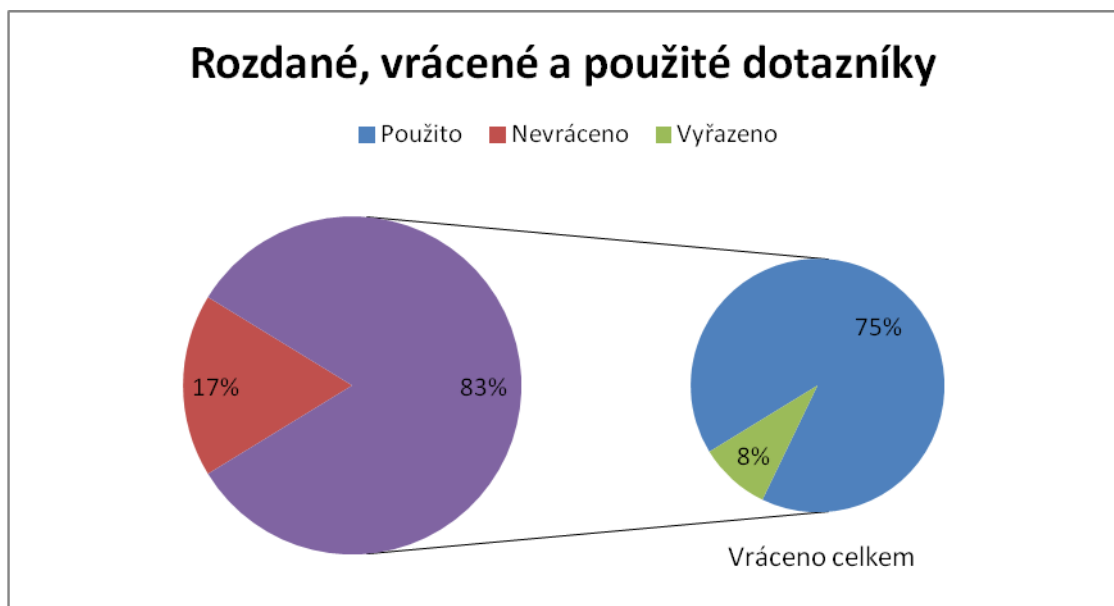
2.5.1 Návratnost

Protože jsem potřeboval získat data od policistů právě z přímého výkonu služby, rozdál jsem na čtyřech zvolených obvodních odděleních policie celkem 40 dotazníků. Zpět jsem získal celkem 33 (83 %) dotazníků, z toho 3 dotazníky jsem musel vyloučit, neboť některé odpovědi nebyly vůbec vyplněny nebo byly vyplněny chybně (např. při výběru z možností, kde mohli respondenti odpovědět pouze jednou, zaškrtnli dvě protichůdné možnosti).

Dále jsem zpracoval 30 dotazníků.

Graf č. 1: Rozdané, navracené a vyhodnocené dotazníky

$N=30$

2.5.2 Výsledky dotazníkového šetření

a) Vyhodnocení identifikační části dotazníku

Věkové rozmezí respondentů

Věkové rozmezí respondentů znázorňuje první část tabulky. Věkovou kategorii jsem rozdělil do 4 skupin.

V první věkové skupině ve věku **20 až 30 let** odpovědělo 6 respondentů. Ve druhé věkové skupině **31 až 40 let** bylo 20 odpovědí, ve třetí skupině **41 až 50 let** odpověděli 4 a ve čtvrté skupině **51 a více let** nebyl nikdo.

Délka služebního poměru respondentů

Délka služebního poměru respondentů je znázorněna v druhé části tabulky. Délku služebního poměru jsem rozčlenil na 5 skupin.

Ve služebním poměru trvajícím **0 až 5 let** odpovědělo 6 respondentů, ve druhé skupině s délkou služebního poměru **6 až 10 let** odpovědělo 8 respondentů, ve třetí skupině **11 až 20 let** jsem obdržel 15 odpovědí, čtvrtá skupina **21 až 30 let** byla reprezentována 1 odpovědí a v poslední, páté skupině, která udávala délku služebního poměru **31 a více let**, neodpověděl nikdo.

Pohlaví respondentů

Dalším kritériem, které z dotazníku vyplynulo, bylo srovnání odpovědí podle věku a pohlaví, délky služebního poměru a pohlaví.

Dle věku a pohlaví: ve skupině **20 až 30 let** byli 4 muži a 2 ženy, ve druhé skupině ve věku **31 až 40 let** odpovědělo 18 mužů a 2 ženy, ve třetí skupině ve věku **41 až 50 let** odpověděli 3 muži a 1 žena.

Dle délky služebního poměru a pohlaví: ve skupině **0 až 5 let** odpovědělo 5 mužů a 1 žena, ve druhé skupině **6 až 10 let** odpovědělo 6 mužů a 2 ženy, ve třetí skupině **11 až 20 let** odpovědělo 13 mužů a 2 ženy, za čtvrtou skupinu **21 až 30 let** odpověděl 1 muž, žena žádná.

Tabulka č. 1 : Popis skupiny respondentů

$N = 30$

Kritérium	Hodnocené položky	policisté		policistky		dohromady	
		N	%	N	%	N	%
Věk	20-30	4	16	2	40	6	20
	31-40	18	72	2	40	20	67
	41-50	3	12	1	20	4	13
	51 a víc	0	0	0	0	0	0
Celkem		25	100 %	5	100 %	30	100 %
délka praxe	0-5 let	5	20	1	20	6	20
	6-10 let	6	24	2	40	8	27
	11-20 let	13	52	2	40	15	50
	21-30 let	1	4	0	0	1	3
	31 a více	0	0	0	0	0	0
Celkem		25	100 %	5	100 %	30	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

b) Vyhodnocení vlastního dotazníku

1) Berete domácí násilí jako běžný případ z mnoha, kterých za směnu máte?

Na tuto otázku odpovědělo „Ano“ 7 (23 %) policistů, možnost „Ne“ zvolilo 23 (77 %) policistů.

2) Byli jste v Odborné policejní škole nebo na jiném školení připravování na to, že se budete při výkonu povolání zabývat i domácím násilím?

Na tuto otázku odpovědělo „Ano“ 22 (73 %) policistů, možnost „Ne“ zvolilo 8 (27 %) policistů.

Jako dostačující ohodnotilo teoretickou přípravu možností „Ano“ 20 (91 % z možnosti „Ano“) policistů, „Ne“ zvolilo 2 (9 % z možnosti „Ano“) policistů.

Zde jako dostačující ohodnotilo nácvik modelových situací možností „Ano“ 3 (14 % z možnosti „Ano“) policistů, „Ne“ zvolilo 19 (86 % z možnosti „Ano“) policistů.

3) Jste průběžně proškolení z postupů na místě domácího násilí?

Z domácího násilí je průběžně proškolenáno 19 (63 %) policistů, 11 (37 %) policistů proškolenáno **není**.

4) Jak často jezdíte na oznámený případ domácího násilí?

12 (40 %) policistů jezdí 1 x měsíčně na oznámený případ domácího násilí, 18 (60 %) zvolilo „Jinou možnost“ (1 policista uvedl: 1 x za ¼ roku a méně; 3 policisté uvedli: 1 x za ¼ roku; 2 policisté uvedli: 3 x až 4 x za rok; 1 policista uvedl: 3 x do roka; 1 policista uvedl: 1 x ročně; 1 policista uvedl: já osobně 1x za rok až 2 roky; 1 policista uvedl: nepravidelně, 1 x za 6 měsíců; 1 policista uvedl: méně než 1 x měsíčně; 1 policista uvedl: nepravidelně několikrát za rok; 1 policista uvedl: dozorčí služba- příjem oznámení; 1 policistka uvedla: 1 x za ¼ roku; 1 policistka uvedla: několikrát do roka, 4 až 5 x; 1 policistka uvedla: nelze přesně specifikovat; 1 policistka uvedla: 1 x za 3 měsíce; 1 policistka uvedla: je to nepravidelné, tak 1 až 2 x za ½ roku), 1 x týdně a „Každou směnu“ nezmínil nikdo.

5) Máte čas na přípravu (fyzickou, psychickou, nahlédnutí do spisového materiálu), když se dozvíte, že vyjždíte na případ domácího násilí?

6 (20 %) policistů **má** možnost na přípravu, když se dozví, že vyjždí na případ domácího násilí, 24 (80 %) policistů tuto možnost **nemá**.

6) Když přijedete na místo oznámeného domácího násilí, jak ze 75 % reaguje násilník na přítomnost policistů?

16 (53 %) policistů uvádí, že se násilník na místě oznámeného domácího násilí „Zklidní“, 4 (13%) uvádí, že „svou agresivitu stupňuje“ a 10 (34 %) zvolilo „Jinou možnost“ (1 policista uvedl: jak a kdy, dle okolností; 1 policista uvedl: nelze přesně uvést, případ od případu (spíše zklidněním); 1 policista uvedl: nelze určit, každý případ je jiný; 1 policista uvedl: záleží na situaci a povaze člověka (střídavě); 2 policisté uvedli: odejde z bytu; 1 policista uvedl: podle obou možností; 1 policista uvedl: někdy více výhrůzek ohrožené osobě i policistům, někdy zklidněním útočníka, je to individuální; 1 policistka uvedla: dle situace; 1 policistka uvedla: jak kdy).

7) Když přijedete na místo oznámeného domácího násilí, jak ze 75 % reaguje oběť na přítomnost policistů?

26 (86 %) policistů uvádí, že se oběti na místě oznámeného domácího násilí „Uleví“, když je na místě přítomna policie, 2 (7 %) uvádí, že u nich „Nastoupí agrese“ a 2 (7 %) zvolili „Jinou možnost“ (1 policista uvádí: šok; 1 policistka uvádí: někdy je ráda, někdy pomoc odmítá).

8) Když přijedete na místo oznámeného domácího násilí, jsou zde přítomny děti?

29 (97 %) policistů uvádí „Ano, že jsou na místě domácího násilí přítomny děti“, 1 (3 %) uvedl, že „Nikoli“.

Od této odpovědi bude odpovídat pouze 29 policistů, neboť do otázky č. 8 byla vložena i možnost odpovědi: „Pokud označíte odpověď Ne, pokračujte prosím otázkou číslo 17“.

9) Pokud jsou přítomny děti, uveďte, jak se děti chovaly při příjezdu policistů (zde je možno uvést i více odpovědí).

16 policistů uvedlo, že „se Děti bály“, 12 že „Plakaly“, 11 „Držely se mámy“, 7 „Odešly“, 6 zvolilo „Jinou možnost“, 3 „Držely se mezi sebou“, 1 „Hrály si“ a 1, že „se Držely táty“.

Pokud výsledky zpracuji ne podle počtu odpovědí, ale dle policistů, tak výsledek vypadá takto: první policista odpověděl: držely se mámy, bály se, odešly. Druhý policista odpověděl: držely se mezi sebou, bály se, odešly. Třetí policista odpověděl: držely se mámy, držely se táty, plakaly, odešly, jiná možnost – spaly. Čtvrtý policista odpověděl: bály se, plakaly, odešly. Pátý policista odpověděl: bály se. Šestý policista odpověděl: jiná možnost – samy v jiné místnosti. Sedmý policista odpověděl: plakaly. Osmý policista odpověděl: držely se mámy, plakaly. Devátý policista odpověděl: držely se mámy. Desátý policista odpověděl: držely se mezi sebou, odešly. Jedenáctý policista odpověděl: bály se, plakaly, jiná možnost – byly schované v jiném pokoji. Dvanáctý policista odpověděl: držely se mámy, bály se, plakaly. Třináctý policista odpověděl: bály se, odešly. Čtrnáctý policista odpověděl: bály se, plakaly. Patnáctý policista odpověděl: bály se. Šestnáctý policista odpověděl: bály se. Sedmnáctý policista odpověděl: držely se mámy, plakaly, bály se. Osmnáctý policista odpověděl: odešly. Devatenáctý policista odpověděl: jiná možnost – spaly. Dvacátý policista odpověděl: držely se mámy, bály se, plakaly. Dvacátý první policista odpověděl: držely se mámy, bály se, plakaly. Dvacátý druhý policista odpověděl: držely se mámy, držely se mezi sebou. Dvacátý třetí policista odpověděl: držely se mámy. Dvacátý čtvrtý policista odpověděl: jiná možnost – všechny možnosti, hlavně se držely mámy. Dvacátá pátá policistka odpověděla: hrály si. Dvacátá šestá policistka odpověděla: držely se mámy, plakaly. Dvacátá sedmá policistka odpověděla: bály se, plakaly. Dvacátá osmá policistka odpověděla: bály se. Dvacátá devátá policistka odpověděla: bály se.

10) Dle čeho si děti všimly přítomnosti policistů na místě domácího násilí?

25 (86 %) policistů uvedlo, že si děti „Všimly uniformy“, 3 (10 %) zvolilo „Jinou možnost“ (1 policista uvedl: řešení problémů rodičů s PČR; 1 policista uvedl: reakce rodičů a 1 policistka uvedla: zklidnění situace na místě) a 1 (4 %) „Změnu chování agresora“.

11) Byl/a jste předem připraven/a na skutečnost, že domácí násilí budou přítomny i děti?

18 (62 %) policistů uvedlo „Ano“, 11 (38 %) policistů zvolilo možnost „Ne“.

12) Vadí Vám osobně přítomnost dětí v této situaci?

17 (59 %) policistů uvedlo „Ano“, že jim přítomnost dětí na místě domácího násilí vadí, 7 (24 %) „Nevadí“, 5 (17 %) o tom „Nepřemýšleli“ a „Jinou možnost“ nezvolil nikdo.

13) Jsou v průběhu vyšetřování na místě činu k domácímu násilí tázány i přítomné děti?

22 (76 %) policistů uvedlo „Ano“ (jeden z policistů poznamenal: pokud to jejich věk a rozumová stránka dovoluje a jedna policistka uvedla: záleží na věku dítěte) a 7 (24 %) policistů zvolilo možnost „Ne“.

14) Pohlížíte na sdělení dětí v průběhu vykazování násilníka domácího násilí, jako na důkaz Domácího násilí?

24 (83 %) policistů uvedlo „Ano“, 5 (17 %) policistů uvedlo „Ne“ (k otázce jedna policistka poznamenala: záleží na věku daného dítěte a co blíže uvede).

15) Pokud na sdělení dětí pohlížíte jako na důkaz domácího násilí, tak děti na místě šetřeného činu uvedly, že se rodiče doma hádají a fyzicky napadají.

25 (87 %) policistů uvedlo „Ano“, 3 (10 %) policisté „Ne“, na „Jiná možnost“ odpověděl 1 (3 %) (1 policistka uvedla: nelze přesně říci- záleží na dané situaci, věku dítěte, informacích získaných od dítěte, atd.; v některých případech může starší dítě chtít uškodit jednomu z rodičů a něco si může vymyslet) a na možnost „Nevím“ neodpověděl nikdo.

16) Máte možnost říct rodičům (zákonným zástupcům), zda by mohli zařídit nepřítomnost dětí u vykazování násilníka z místa domácího násilí?

9 (31 %) policistů odpovědělo „Ano“, na možnost „Ne“ neodpověděl nikdo a „Dle situace“ odpovědělo 20 (69 %) policistů (k otázce jedna policistka poznamenala: pokud je v bytě další osoba, která by se mohla o děti postarat).

Otázku č. 17 zodpovědělo již všech 30 policistů.

17) Pokud jste se zajímali, informoval vás někdo, jak byl případ domácího násilí ukončen?

15 (50 %) policistů uvedlo „Ano“, 15 (50 %) policistů „Ne“ (k otázce jedna policistka poznamenala: od poškozených, kdy tato sama chtěla se svěřit se závěrem daného šetření).

c) Vyhodnocení námětů a připomínek

V závěrečné sekci připomínek a námětů, se žádný respondent k tématu nevyjádřil.

2.6 Komparace dat a diskuze

Ze zpracovaných výsledků praktické části bakalářské práce nevyplýnuly žádné skryté (latentní) problémy. Respondenti, kteří se výzkumu účastnili, spolupracovali a odpovídali dle svých znalostí a zkušeností.

Dotazování se zúčastnily také ženy, kterých v řadách policie přibývá. Mají zde svou nezastupitelnou funkci spočívající v jejich schopnosti se do případů více emočně vcítit. Jsou přínosem zvláště tam, kde se jedná o mravnostní skutky a kde se jedná se ženami jako s poškozenými nebo jako s pachatelkami. Komparací výsledků mezi muži a ženami, kde jedna z respondentek v otázce č. 4 uvedla, že na domácí násilí vyjíždí tak 1 až 2 x za ½ roku, zatímco respondenti k těmto případům vyjíždějí téměř v polovině případů 1 x měsíčně, vyplývá, že muži vyjíždějí k domácímu násilí častěji než ženy. Důvodem je nejen to, že jsou muži u Policie ČR početnější a jsou častěji zařazováni do hlídek, ale i to, že ženy jsou vzhledem ke své tělesné konstituci, která mnohdy nedovoluje, aby se v běžném výkonu služby fyzicky potýkaly s agresivními jedinci. Proto jsou běžně veleny k administrativní činnosti na jednotlivých útvarech.

Při bližším pohledu jsem se zaměřil na odpovědi jedné z respondentek. Ta v otázkách č. 13, 14 a 15, které se týkaly se dětí na místě domácího násilí a jejich dotazování k šetřenému případu, opakovaně v pozměněných formách odpověděla, že se děti doptává a na jejich sdělení bere zřetel jako na důkaz o domácím násilí. Lze se jen domnívat, proč zvolila tento způsob písemného vyjádření. V podstatě uvedla stejné odpovědi na všechny 3 dotazy. Je též možné, že tyto otázky mohly být doplněny i o možnost odpovědi „Jiná možnost“, kde by se mohla vyjádřit, ale žádný jiný respondent(ka) neměl(a) potřebu dotazník jakkoli doplnit. Podobně se vyjádřila i v otázkách č. 16, kde zmínila možnost o vyrozumění další přítomné osoby, a č. 17, kde poznamenala, že oběť domácího násilí ji sama vyhledala. Z její strany se nejspíše jednalo o nepochopení otázek, jelikož zde mohla spíše využít odpovědi **Ano** a k té přiřadit možnosti **z ... %**. Odpovědi však nebyly posouzeny jako chybné, neboť se jednalo pouze o formální chybu, která neměla vliv na vyhodnocení.

Analyzujeme-li výsledky z genderového hlediska, shledáváme, že ženy jsou oproti mužům schopny větší empatie. Počítají se všemi variantami, které se mohou na místě domácího násilí vyskytnout. Protože se více zabývají administrativní činností na jednotlivých útvarech, mají možnost se na jednotlivé události lépe připravit. Dokáží

výkonněji pracovat po administrativní stránce a na jednotlivé případy nahlížíjí jakoby „zevnitř“. Muži více jednají podle dosavadních zkušeností a intuice. Z profesního hlediska jsou více pokřiveni událostmi, které jim každodenní služba přináší, a proto jsou někdy až extrémně nedůvěřiví a na místě domácího násilí počítají pouze s horšími variantami. Na případy nahlížíjí více z represivního hlediska a jakoby „zpozvdálí“. Jsou nepřímými účastníky.

Ve zpracování samotného dotazníku byly zvlášť vyhodnoceny otázky č. 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 17, dohromady byly vyhodnoceny otázky č. 2, 3 a 12, 13, 14. Dotazy jsou dále rozděleny dle délky služebního poměru, věku a genderově, jelikož každá skupina má na domácí násilí jiný pohled a různé zkušenosti.

Otázka č. 1

Berete domácí násilí jako běžný případ z mnoha, kterých za směnu máte?

Tabulka č. 2 : Profesní přístup policistů k případům domácího násilí

N = 30

	policisté	%	policistky	%	dohromady	%
ano	7	28	0	0	7	23
ne	18	72	5	100	23	77
celkem	25	100 %	5	100 %	30	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

7 policistů (23 %) z celkového počtu 30, připouští, že domácí násilí berou jako jeden z mnoha, kterými se za směnu zabývají (žádná z policistek tuto možnost nezvolila).

23 policistů (77 %) z celkového počtu (18 policistů a 5 policistek) nebere případ domácího násilí jako jeden z mnoha případů, kterými se za směnu zabývají.

Otázka č. 2

Byli jste v Odborné policejní škole nebo na jiném školení připravování na to, že se budete při výkonu povolání zabývat i domácím násilím?

Jste průběžně proškolení z postupů na místě domácího násilí?

Tabulka č. 3: Školní příprava policistů na domácího násilí, teoretická příprava, průběžné proškolení.

N = 30

			příprava ze školy na DN		teoretická příprava		modelová situace		průběžné proškolení	
			ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne
délka praxe	N	%	N	N	N	N	N	N	N	N
0 - 5 let	6	20	6	0	6	0	2	4	3	3
6 - 10 let	8	27	8	0	6	2	1	7	7	1
11 - 20 let	15	50	8	7	8	0	0	8	8	7
21 - 30 let	1	3	0	1	0	0	0	0	1	0
31 a více let	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
celkem	30	100 %	22	8	20	2	3	19	19	11

Zdroj: vlastní výzkum

6 policistů (20 %) s délkou praxe 0 - 5 let odpovědělo, že jsou v odborné škole připraveni na řešení domácího násilí. Záporně neodpověděl nikdo. Z té samé skupiny je po teoretické stránce připraveno všech 6 policistů, nepřipraven se necítil nikdo. Dle modelových situací, které jsou součástí přípravy, se 2 policisté cítí proškoleni, 4 policisté se proškoleni necítí. Z postupu na místě domácího násilí jsou proškoleni 3 policisté (50 %) a 3 policisté (50 %) proškoleni nejsou.

8 policistů s délkou praxe 6 - 10 let (27 %) odpovědělo, že jsou v odborné škole připraveni na řešení domácího násilí. Záporně neodpověděl nikdo. Z té samé skupiny je po teoretické stránce připraveno 6 policistů, nepřipraveni se cítili 2 policisté. Dle modelových situací, které jsou součástí přípravy, se 1 policista cítí proškolen, 7 policistů se proškoleni necítí. Z postupu na místě domácího násilí je proškolen 7 policistů (87 %) a 1 policista (13 %) proškolen není.

Dále se dotazování zúčastnilo 15 policistů (50 %) s délkou praxe 11 - 20 let. 8 policistů odpovědělo, že jsou v odborné škole připraveni na řešení domácího násilí, nepřipraveno se cítilo 7 policistů. Z té samé skupiny je po teoretické stránce připraveno všech 8 policistů, nepřipraven se necítil nikdo. Dle modelových situací, které jsou součástí přípravy, se všech 8 policistů proškolen necítí, proškolen není nikdo. Z postupu na místě domácího násilí je proškolen 8 policistů (53 %) a 7 policistů (47 %) proškolen není.

Pouze 1 policista (3 %), který zodpověděl můj dotazník, dosáhl praxe 21 – 30 let. Tento policista nebyl při svém studiu na policejní škole nijak proškolen z domácího násilí, ale ve výkonu služby na případy domácího násilí již je pravidelně proškolen. Jelikož v době jeho studia na policejní škole nebylo domácí násilí policií řešeno a na tento společenský problém nebyla vytvořena ani žádná metodika, nebyly odpovědi, zda byl připraven po teoretické stránce a nácvikem modelových situací, nijak označeny.

Žádný z respondentů nedosáhl praxe 31 a více let.

Otázka č. 3

Jak často jezdíte na oznámený případ domácího násilí?

Tabulka č. 4: Přehled výjezdů k domácímu násilí

N = 30

výjezd na DN	policisté	%	policistky	%	dohromady	%
1x týdně	0	0	0	0	0	0
1x měsíčně	12	48	0	0	12	40
každou směnu	0	0	0	0	0	0
jiná možnost	13	52	5	100	18	60
celkem	25	100 %	5	100 %	30	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

Žádný z dotazovaných respondentů nejedí na případy domácího násilí 1x týdně ani každou svou směnu.

12 policistů (40 %) z celkového počtu, vyjíždí na případy domácího násilí 1x měsíčně a 18 policistů (60 %) z celkového počtu (13 policistů a 5 policistek) udalo jinou možnost (**policisté**: 1 policista uvedl: 1 x za ¼ roku a méně; 3 policisté uvedli: 1 x za ¼ roku; 2 policisté uvedli: 3 x až 4 x za rok; 1 policista uvedl: 3 x do roka; 1 policista uvedl: 1 x ročně; 1 policista uvedl: já osobně 1x za rok až 2 roky; 1 policista uvedl: nepravidelně, 1 x za 6 měsíců; 1 policista uvedl: méně než 1 x měsíčně; 1 policista uvedl: nepravidelně několikrát za rok; 1 policista uvedl: dozorčí služba-příjem oznámení; **policistky**: 1 policistka uvedla: 1 x za ¼ roku; 1 policistka uvedla: několikrát do roka, 4 až 5 x; 1 policistka uvedla: nelze přesně specifikovat; 1 policistka uvedla: 1 x za 3 měsíce; 1 policistka uvedla: je to nepravidelné, tak 1 až 2 x za ½ roku).

Otázka č. 4

Máte čas na přípravu (fyzickou, psychickou, nahlédnutí do spisového materiálu), když se dozvíte, že vyjíždíte na případ domácího násilí?

Tabulka č. 5: Možnost předběžné přípravy

N = 30

čas na přípravu	policisté	%	policistky	%	dohromady	%
ne	22	88	2	40	24	80
ano	3	12	3	60	6	20
celkem	25	100 %	5	100 %	30	100 %
z 25%	2	67	1	33,3	3	50
z 50%	1	33	1	33,3	2	33
ze 75%	0	0	1	33,3	1	17
ze 100%	0	0	0	0	0	0
celkem	3	100 %	3	100 %	6	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

24 respondentů (80 %) z celkového počtu zúčastněných (22 policistů a 2 policistky), nemá čas se připravit na výjezd k domácímu násilí.

Pouze 6 respondentů (20 %) z celkového počtu zúčastněných (3 policisté a 3 policistky), má na přípravu čas.

Dále vycházím z odpovědí **Ano**, kde je 6 odpovědí počítáno, jako celkových 100 %: na možnosti „**ano z 25 %**“ se shodli 3 policisté (50 %) z celkového počtu zúčastněných (2 policisté a 1 policistka), na možnosti „**ano z 50 %**“ se shodli 2 policisté (33 %) z celkového počtu zúčastněných (1 policista a 1 policistka) a na možnosti „**ano ze 75 %**“ odpověděla pouze 1 policistka (17 %) z celkového počtu zúčastněných (žádný z policistů tuto možnost nezvolil), kdy žádný z respondentů nemá ze 100 % čas na přípravu.

Otázka č. 5

Když přijedete na místo oznámeného domácího násilí, jak ze 75 % reaguje násilník na přítomnost policistů? :

Tabulka č. 6: Reakce agresora v přítomnosti policie

N = 30

reakce násilníka	policisté	%	policistky	%	dohromady	%
zklidní se	13	52	3	60	16	53
stupňuje agresi	4	16	0	0	4	13
jinak	8	32	2	40	10	34
celkem	25	100 %	5	100 %	30	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

16 respondentů (53 %) z celkového počtu zúčastněných (13 policistů a 3 policistky) uvedlo, že se násilník zklidní.

4 respondenti (13 %) z celkového počtu zúčastněných uvedlo, že se násilníková agrese stupňuje (žádná z policistek tuto možnost nezvolila).

10 respondentů (34 %) z celkového počtu zúčastněných (8 policistů a 2 policistky) uvedlo, že násilníková reakce je jiná (**policisté**: 1 policista uvedl: jak a kdy, dle okolností; 1 policista uvedl: nelze přesně uvést, případ od případu (spíše zklidněním); 1 policista uvedl: nelze určit, každý případ je jiný; 1 policista uvedl: záleží na situaci a povaze člověka (střídavě); 2 policisté uvedli: odejde z bytu; 1 policista uvedl: podle obou možností; 1 policista uvedl: někdy více výhrůžek ohrožené

osobě i policistům, někdy zklidněním útočníka, je to individuální; **policistky**: 1 policistka uvedla: dle situace; 1 policistka uvedla: jak kdy).

Otázka č. 6

Když přijedete na místo oznámeného domácího násilí, jak ze 75 % reaguje oběť na přítomnost policistů? :

Tabulka č. 7: Reakce oběti domácího násilí v přítomnosti policie

N = 30

reakce oběti	policisté	%	policistky	%	dohromady	%
úleva	22	88	4	90	26	86
nástup agrese	2	8	0	0	2	7
jinak	1	4	1	10	2	7
celkem	25	100 %	5	100 %	30	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

26 respondentů (86 %) z celkového počtu zúčastněných (22 policistů a 4 policistky) uvedlo, že oběti se při přítomnosti policistů uleví.

2 respondenti (7 %) z celkového počtu zúčastněných, uvedlo, že za přítomnosti policistů u oběti nastupuje agrese (žádná z policistek tuto možnost nezvolila).

2 respondenti (7 %) z celkového počtu zúčastněných (1 policista a 1 policistka) uvedlo, že za přítomnosti policistů oběť reaguje jinak (1 policista uvádí: šok; 1 policistka uvádí: někdy je ráda, někdy pomoc odmítá).

Otázka č. 7

Když přijedete na místo oznámeného domácího násilí, jsou zde přítomny děti?

Tabulka č. 8: Přítomnost dětí na místě domácího násilí

$N = 30$

přítomnost dětí	policisté	%	policistky	%	dohromady	%
ne	1	4	0	0	1	3
ano	24	96	5	100	29	97
celkem	25	100 %	5	100 %	30	100 %
ano z 25%	4	17	1	20	5	17
ano z 50%	15	66	2	40	18	62
ano ze 75%	5	17	2	40	6	21
ano ze 100%	0	0	0	0	0	0
celkem	24	100 %	5	100 %	29	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

Pouze 1 respondent (3 %) z celkového počtu zúčastněných, uvedl, že při šetření domácího násilí, které prováděl, nebyly přítomny děti (žádná z policistek tuto možnost nezvolila).

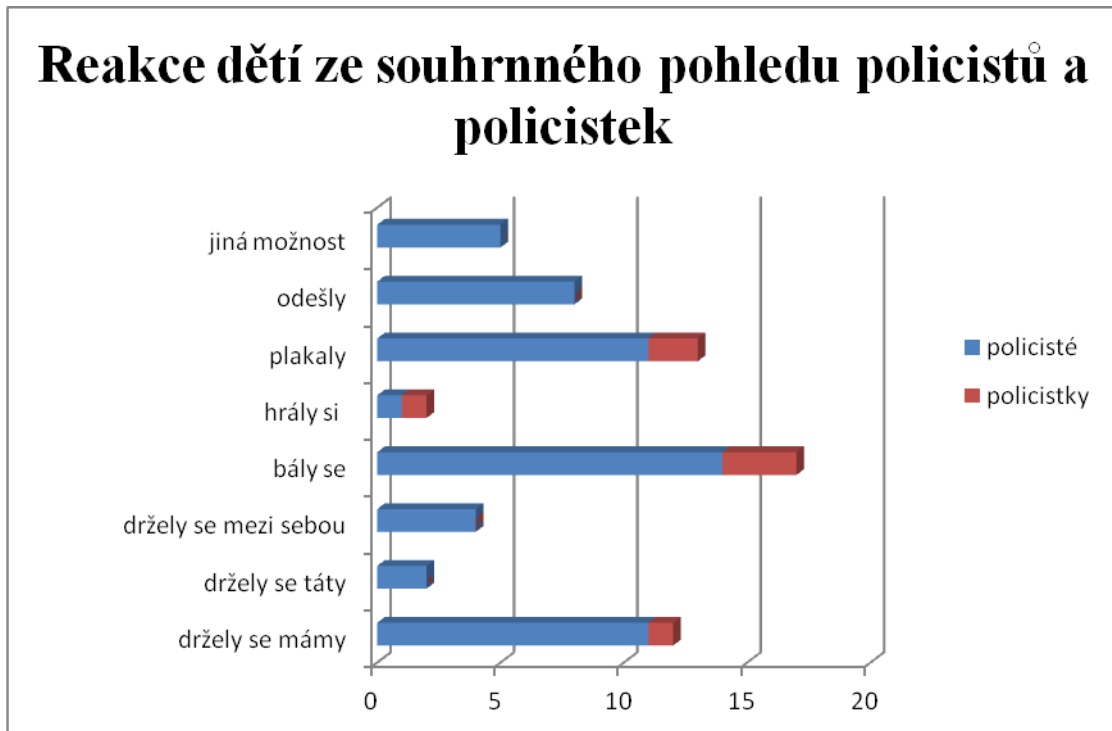
29 respondentů (97 %) z celkového počtu zúčastněných (24 policistů/ 96 % a 5 policistek/ 100 %), uvedlo přítomnost dětí na místě domácího násilí.

Dále vycházím z odpovědí **Ano**, kde je 29 odpovědí počítáno, jako celkových 100 %: na možnosti „**ano z 25 %**“ se shodlo 5 respondentů (17 %) z celkového počtu zúčastněných (4 policisté a 1 policistka), na možnosti „**ano z 50 %**“ se shodlo 18 respondentů (62 %) z celkového počtu zúčastněných (16 policistů a 2 policistky) a na možnosti „**ano ze 75 %**“ se shodlo 6 respondentů (21 %) z celkového počtu zúčastněných (4 policisté a 2 policistky). Možnost „**ano ze 100 %**“ nezvolil nikdo z respondentů.

Otázka č. 8

Pokud jsou přítomny děti, uveďte, jak se děti chovaly při příjezdu policistů (zde je možno uvést i více odpovědí).

Graf č. 2: Reakce dětí v místě probíhajícího domácího násilí z pohledu policistů a policistek

Zdroj: vlastní výzkum

Děti, které byly přítomny u šetřeného domácího násilí, se dle souhrnného sdělení přítomných respondentů nejvíce bály, plakaly a držely se matky. Z následujících výsledků v sestupném pořadí je patrné, že z místa odešly, využily jiné možnosti, držely se mezi sebou navzájem, držely se otce a hrály si.

29 policistů mělo možnost vícenásobné odpovědi k dané otázce, proto se dále vyjádřili takto:

16 odpovědí od policistů (13 odpovědí od mužů a 3 od žen) znělo, že „se děti bály“, **12** odpovědí od policistů (10 odpovědí od mužů a 2 od žen) znělo, že „plakaly“, **11** odpovědí od policistů (10 odpovědí od mužů a 1 od ženy) znělo, že se „držely mámy“, **7** odpovědí od policistů (všech 7 od mužů, žena žádná) znělo, že

„**děti odešly**“, 6 odpovědí od policistů (všech 6 od mužů, žena žádná) znělo „**jiná možnost**“ (2 policisté shodně uvedli, že spaly; následující odpovědi: dle věku dítěte; děti byly schované v pokoji; v místnosti samostatně; všechny možnosti, nejčastěji se drží matky), 3 odpovědi od policistů (všechny 3 od mužů, žena žádná) zněly, že se „**držely mezi sebou**“, 1 odpověď od policistů (pouze od muže, ženy žádná) zněla, že se „**držely táty**“ a 1 odpověď od policistů (pouze od ženy, muže žádná) zněla, že „**si děti hrály!**“.

Otázka č. 9

Dle čeho si děti všimly přítomnosti policistů na místě domácího násilí?

Tabulka č. 9: Všímavost dětí na přítomnost policistů

N = 29

všímavost dětí	policisté	%	policistky	%	dohromady	%
změny chování agresora	1	4	0	0	1	4
přítomnost uniformy	21	88	4	90	25	86
jiná možnost	2	8	1	10	3	10
celkem	24	100 %	5	100 %	29	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

Pouze 1 respondent (4 %) z celkového počtu zúčastněných, uvedl, že při příchodu policistů si děti všimly změny chování agresora (žádná z policistek tuto možnost nezvolila).

25 respondentů (86 %) z celkového počtu zúčastněných (21 policistů a 4 policistky), uvedlo, že si děti všimly přítomnosti uniformy.

3 respondenti (10 %) z celkového počtu zúčastněných (2 policisté a 1 policistka), zvolilo jinou možnost.

Otázka č. 10

Byl/a jste předem připravena na skutečnost, že na místě domácího násilí budou přítomny i děti?

Tabulka č. 10: Připravenost policistů na přítomnost dětí

N = 29

připravenost policistů na přítomnost dětí	policisté	%	policistky	%	dohromady	%
připraveni	14	58	4	90	18	62
nepřipraveni	10	42	1	10	11	38
celkem	24	100 %	5	100 %	29	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

18 respondentů (62 %) z celkového počtu zúčastněných (14 policistů a 4 policistky), uvedlo, že jsou připraveni na možnou alternativu, kdy při šetření domácího násilí budou přítomny děti.

11 respondentů (38 %) z celkového počtu zúčastněných (10 policistů a 1 policistka), nejsou připraveni na možnost, kdy při řešení domácího násilí budou přítomny děti.

Otázka č. 11

Vadí Vám osobně přítomnost dětí v této situaci?

Tabulka č. 11: Pohlížení na přítomnost dětí

N = 29

přítomnost dětí	policisté	%	policistky	%	dohromady	%
vadí	13	54	4	90	17	59
nevadí	7	29	0	0	7	24
nepřemýšleli nad tím	4	17	1	10	5	17
jiná možnost	0	0	0	0	0	0
celkem	24	100 %	5	100 %	29	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

17 respondentům (59 %) z celkového počtu zúčastněných (14 policistů a 4 policistky), vadí přítomnost dětí při řešení domácího násilí.

7 respondentům (24 %) z celkového počtu zúčastněných, přítomnost dětí při řešení domácího násilí nevadí (žádná z policistek tuto možnost nezvolila).

5 respondentů (17 %) z celkového počtu zúčastněných (3 policisté a 1 policistka), nad touto otázkou nepřemýšlelo.

Jinou možnost nezvolil žádný z respondentů.

Otázka č. 12

Jsou v průběhu vyšetřování na místě činu k domácímu násilí tázány i přítomné děti?

Pohlížíte na sdělení dětí v průběhu vykazování násilníka domácího násilí, jako na důkaz domácího násilí?

Pokud na sdělení dětí pohlížíte jako na důkaz domácího násilí, tak děti na místě šetřeného činu uvedly, že se rodiče doma hádají a fyzicky napadají.

Tabulka č. 12: Dotazování dětí na místě domácího násilí, jejich sdělení jako důkaz a všímavost k chování rodičů

N = 29

tázání se dětí	policisté	%	policistky	%	dohromady	%
ne	5	21	2	40	7	24
ano	19	79	3	60	22	76
celkem	24	100 %	5	100 %	29	100 %
ano z 25%	5	26	1	33	6	27
ano z 50%	7	37	0	0	7	32
ano ze 75%	3	16	2	67	5	23
ano ze 100%	4	21	0	0	4	18
celkem	19	100 %	3	100 %	22	100 %
pohlížení dětí na jejich názor						
ne	4	17	1	10	5	17
ano	20	83	4	90	24	83
celkem	24	100 %	5	100 %	29	100 %
ano z 25%	1	5	1	25	2	8
ano z 50%	17	85	0	0	17	71
ano ze 75%	1	5	1	25	2	8
ano ze 100%	1	5	2	50	3	13
celkem	20	100 %	4	100 %	24	100 %
hádky a fyzické napadání rodičů						
ne	3	13	1	10	4	14
ano	21	87	4	90	25	86
celkem	24	100 %	4	100 %	29	100 %
ano z 25%	0	0	1	25	1	4
ano z 50%	14	67	0	0	14	56
ano ze 75%	5	24	2	50	7	28
ano ze 100%	2	9	1	25	3	12
celkem	21	100 %	4	100 %	25	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

7 respondentů (24 %) z celkového počtu zúčastněných (5 policistů a 2 policistky), se děti, které jsou přítomny na místě domácího násilí, k řešenému skutku nedotazují, 22 respondentů (76 %) z celkového počtu zúčastněných (19 policistů a 3 policistky), dětem kladou otázky.

Dále vycházím z odpovědí **Ano**, kde je 29 odpovědí počítáno, jako celkových 100 %: možnost „**ano z 25 %**“ uvedlo 5 respondentů (26 %) z celkového počtu zúčastněných (5 policistů a 1 policistka), možnost „**ano z 50 %**“ uvedlo 7 respondentů (37 %) z celkového počtu zúčastněných (žádná z policistek tuto možnost nezvolila), možnost „**ano ze 75 %**“ uvedlo 3 respondentů (16 %) z celkového počtu zúčastněných (3 policisté a 2 policistky), možnost „**ano ze 100 %**“ uvedli 4 respondenti (21 %) z celkového počtu zúčastněných (žádná z policistek tuto možnost nezvolila), že vždy kladou dětem otázky k řešenému případu domácího násilí.

Na názor dětí nijak nepohlíží 5 respondentů (17 %) z celkového počtu zúčastněných (4 policisté a 1 policistka), naopak na názor dětí bere ohled 24 respondentů (83 %) z celkového počtu zúčastněných (20 policistů a 4 policistky).

Dále vycházím z odpovědí **Ano**, kde je 29 odpovědí počítáno, jako celkových 100 %: možnost „**ano z 25 %**“ uvedli 2 respondenti (8 %) z celkového počtu zúčastněných (1 policista a 1 policistka), možnost „**ano z 50 %**“ zvolilo 17 respondentů (71 %) z celkového počtu zúčastněných (žádná z policistek tuto možnost nezvolila), možnost „**ano ze 75 %**“ zvolili 2 respondenti (8 %) z celkového počtu zúčastněných (1 policista a 1 policistka), možnost „**ano ze 100 %**“ zvolili 3 respondenti (13 %) z celkového počtu zúčastněných (1 policista a 2 policistky).

Při dotazování se dětí, zda se jejich rodiče hádají a fyzicky napadají, 4 respondenti (14 %) z celkového počtu zúčastněných, odpovědělo záporně (žádná z policistek tuto možnost nezvolila), na možnost, zda si děti všimly, že se jejich rodiče doma hádají a fyzicky napadají, odpovědělo kladně 25 respondentů (86 %) z celkového počtu zúčastněných (21 policistů a 5 policistek).

Dále vycházím z odpovědí **Ano**, kde je 29 odpovědí počítáno, jako celkových 100 %: možnost „**ano z 25 %**“ uvedla 1 respondentka (4 %) z celkového počtu

zúčastněných (žádný z policistů tuto možnost nezvolil), možnost „ano z 50 %“ uvedlo 14 respondentů (56 %) z celkového počtu zúčastněných (žádná z policistek tuto možnost nezvolila), možnost „ano ze 75 %“ uvedlo 7 respondentů (28 %) z celkového počtu zúčastněných (5 policistů a 2 policistky), možnost „ano ze 100 %“ uvedli 3 respondenti (12 %) z celkového počtu zúčastněných (2 policisté a 2 policistky).

Otázka č. 13

Máte možnost říct rodičům (zákonným zástupcům), zda by mohli zařídit nepřítomnost dětí u vykazování násilníka z místa domácího násilí?

Tabulka č. 13: Možnost domluvy s rodiči o krátkodobé nepřítomnosti dětí při vykazování agresora.

N = 29

nepřítomnost dětí u vykazování	policisté	%	policistky	%	dohromady	%
ano	8	33	1	20	9	31
ne	0	0	0	0	0	0
dle situace	16	67	4	80	20	69
celkem	24	100 %	5	100 %	29	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

Z tabulky vyplývá, že 9 respondentů (31 %) z celkového počtu zúčastněných (8 policistů a 1 policistka) mají možnost říct zákonným zástupcům, aby jejich děti nebyly přítomny při vykazování násilníka.

Dále z tabulky vyplývá, že žádný z respondentů nemá možnost říct zákonným zástupcům, aby jejich děti nebyly přítomny při vykazování násilníka.

20 respondentů (69 %) z celkového počtu zúčastněných uvedlo (16 policistů a 4 policistky) uvedlo, že požádat zákonného zástupce, aby jejich děti nebyly přítomny při vykazování násilníka, lze pouze dle situace.

Otázka č. 14

Pokud jste se zajímali, informoval vás někdo, jak byl případ domácího násilí ukončen?

Tabulka č. 14: Přehled zpětné informovanosti policistů z pohledu ukončeného šetření domácího násilí

N = 30

zpětná vazba k určitému případu DN	policisté	%	policistky	%	dohromady	%
ne	13	52	2	40	15	50
ano	12	48	3	60	15	50
celkem	25	100 %	5	100 %	30	100 %
ano z méně než 25%	4	33	1	33	5	33
ano z 25%	2	17	0	0	2	13
ano z 50%	3	25	0	0	3	20
ano ze 75%	2	17	2	67	4	27
ano ze 100%	1	8	0	0	1	7
celkem	12	100 %	3	100 %	15	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

Z tabulky vyplývá, že 15 respondentů (50 %) z celkového počtu zúčastněných (12 policistů a 2 policistky), se nezajímá, s jakými výsledky byl jimi zpočátku šetřený případ ukončen.

O výsledky šetřeného případu a jeho ukončení se zajímá 15 respondentů (50 %) z celkového počtu zúčastněných (13 policistů a 3 policistky).

Dále vycházím z odpovědí **Ano**, kde je 15 odpovědí počítáno, jako celkových 100 %: o výsledek „**ano z méně než 25 %**“ se zajímalo 5 respondentů (33 %) z celkového počtu zúčastněných (4 policisté a 1 policistka), o výsledek „**ano z 25 %**“ se zajímali 2 respondenti (13 %) z celkového počtu zúčastněných (žádná z policistek tuto možnost nezvolila), o výsledek „**ano z 50 %**“ se zajímali 3 respondenti (20 %) z celkového počtu zúčastněných (žádná z policistek tuto možnost nezvolila), o výsledek „**ano ze 75 %**“ se zajímali 4 respondenti (27 %) z celkového počtu

zúčastněných (2 policisté a 2 policistky), o výsledek „ano ze 100 %“ se zajímá 1 respondent (7 %) z celkového počtu zúčastněných (žádná z policistek tuto možnost ne zvolila).

2.7 Vyhodnocení výzkumných otázek a autorových předpokladů

Výzkumná otázka č. 1: Berou policisté ve vybrané lokalitě domácí násilí, jako jeden z mnoha případů, kterými se musí zabývat?

Autor ověřoval, do jaké míry jsou policisté ve vybrané lokalitě do jednotlivých případů domácího násilí zainteresováni, jak k těmto případům přistupují a jaký si drží odstup. Z průzkumu zjistil, že policisté k jednotlivým případům nepřistupují rutinně, ale individuálně se jimi zabývají. Policisté, kteří na místě tyto skutky řeší a následně dokumentují, jsou otcové a matky od rodin a podvědomě se snaží oběti chránit. Řešení této situace si vyžaduje adekvátní reakci ve velmi krátkém časovém úseku a na místě, kde není mnoho prostoru k manévrování.

Autorův předpoklad č. 1: Nejméně polovina dotázaných policistů uvede, že domácí násilí berou jako jeden z mnoha případů, kterými se musí zabývat.

Autor v otázce č. 1 zjistil, že 23 (77 %) policistů k jednotlivým případům domácího násilí přistupuje jako k případům jedinečným, které nejsou jedněmi z mnoha, kterými se musí za svou směnu zabývat. V neposlední řadě je i fakt, že následné úkony, jsou administrativně a časově velmi náročné. Z autorovy osobní zkušenosti, ve které byl ještě jako policista velený do dozorčí služby na obvodním oddělení policie, šetření na místě, dokumentace a následné procesní zpracování zabralo zúčastněné hlídce 5 až 6 hodin. Po této emočně i fyzicky vypjaté situaci jsou policisté okamžitě vrženi zpět do procesu, ve kterém musí splnit zadané úkoly.

Výzkumná otázka byla ověřena, autorův předpoklad se nepotvrdil.

K uvedenému předpokladu č. 1 se podle autora vztahuje i nepřímo otázka č. 17: „Pokud jste se zajímali, informoval vás někdo, jak byl případ domácího násilí ukončen?“ 15 (50 %) policistů se vyjádřilo kladně a 15 (50 %) záporně. Je s podivem,

kolik policistů má informace o tom, jak jednotlivé případy domácího násilí dopadly. U informací o agresorech je to nejspíše dáno tím, že si najdou nové partnery a ve svém jednání zpravidla pokračují. Neumí totiž uplatnit jiný model chování než ten, který aplikovali v předešlém vztahu a pravděpodobně si jej přinesli z dětství. Často se tyto lidé, kterým se díky násilnickému chování rozpadl jejich svět, stávají obyvateli sociálně vyloučených lokalit a ubytoven pro sociálně slabé. Policistům pak dávají za vinu svůj pád. Autor si myslí, že informace o obětech je naopak těžké sehnat, protože když přijmou nabídnutou pomoc, zpravidla se odstěhují do jiného města, kde „začínají nový život“. Někdy se též stává, že agresora přijmou zpět, opět žijí ve společné domácnosti, a pak se stydí sdělit, že tak učinili. Velmi ojediněle a zřídka se stává, že oběť přijde na služebnu policie a sama o výsledku policisty informuje.

Výzkumná otázka č. 2: Jsou policisté s délkou praxe 11- 20 let proškoleni stejně, jako policisté s praxí 0- 5 let?

Policisté jsou s novými postupy seznamováni několika způsoby. Primárně jsou s problematikou práva a výkonu služby seznámeni na odborných školách. Tyto výukové bloky končí složením služební zkoušky, pak jsou zařazeni do výkonu služby na jednotlivých útvarech. Zde jsou povinni pravidelně se seznamovat elektronickým způsobem s novými nařízeními Ministra vnitra a Policejního prezidenta. Aby bylo spolehlivě prokázáno, že se s nařízením seznámili, je zde vytvořen odkaz „Seznámen“, který musí vždy potvrdit. Posledním způsobem jsou pravidelné měsíční porady, na nichž jsou seznámeni s novými postupy a nařízeními. Některá stanoviska služebních funkcionářů jsou jim připomenuta. V mimořádných případech se pořádají zvláštní školení. Autorova osobní zkušenost je však taková, že tyto způsoby proškolení jsou naprosto nedostatečné. Součástí elektronického proškolení jsou např. i takové informace, které uvádějí, že je omezen výdej jídel v jednotlivých krajských správách Policie ČR, změna pracovní doby ekonomického oddělení, odprodej nepotřebného majetku, vznik nových a zánik dosud fungujících odborných oddělení, výše udělených odměn vedoucím pracovníkům Policejního prezidia, atd. Policisté, kteří jsou povinni se s těmito informacemi prostřednictvím svého přístupu do informačních systémů Policie ČR seznámit, pak pouze tzv. „odklikají“ políčko

Seznámen, aniž by cokoliv četli. Důležité informace potřebné pro výkon služby v tomto marasmu zcela zaniknou. Rovněž mimořádná školení probíhají až v době, kdy se vyskytne problém týkající se správné implementace nařízení, které bylo probíráno na měsíčních poradách či proběhlo elektronickou formou. Sám autor byl školen na postup na místě domácího násilí až v době, kdy tento zákon byl již několik měsíců v platnosti a kontrolními orgány byly zjištěny odlišné postupy nejen v rámci jednotlivých Územních odborů Policie ČR, ale i v jednotlivých útvarech v jejich působnosti. Proto autor zjišťoval, zda jsou policisté schopni „odfiltrovat“ pro ně nedůležitá sdělení a seznámit se a posléze aplikovat skutečně to, co je pro jejich práci důležité. Autor výzkumnou otázkou ověřil a potvrdil, že nejen skupiny s délkou praxe 0- 5 let a 11- 20 let, ale i skupiny s délkou praxe 6- 10 let a 21- 30 let byly náležitě proškoleny a jsou i průběžně školeny.

Autorův předpoklad č. 2: Nejméně polovina dotazovaných policistů s délkou praxe 11-20 uvede, že nebyli proškoleni z postupů domácího násilí, na rozdíl od policistů s prací 0 - 5 let, kteří uvedou, že min. v 90 % byli a jsou průběžně proškolení z postupů na místě šetřeného domácího násilí.

Autor v otázkách č. 2 a 3 zjistil, že 8 (53 %) policistů s délkou praxe 11- 20 let bylo ohledně domácího násilí v odborných školách proškoleny a nadále je průběžně proškoleny. Přičemž 6 (100 %) policistů s délkou praxe 0- 5 let bylo v odborných školách proškoleny, ale průběžně proškolení již v takové míře nejsou. Patrně je to tím, že se na rozdíl od délesloužících kolegů ještě nenaučili zabývat se pouze tématy, které jsou pro jejich práci skutečně důležité a potřebují ještě čas a zkušenosti.

Dle autora s tímto tématem nepřímo souvisí i otázka č. 4: „Jak často jezdíte na oznámený případ domácího násilí?“ Policisté určovali, jak často k domácímu násilí vyjíždějí. 12 (40 %) policistů napsalo, že vyjíždí 1 x měsíčně, 18 (60 %) uvedlo „jinou možnost“, kde nejčastěji uvedli časové období od 1 x za ¼ roku do 4 x za rok. Všichni respondenti jsou schopni vyjádřit se k tématu. Je zřejmé, že jsou schopni diagnostikovat společenský problém domácího násilí. Orientaci v tomto tématu jim zajistilo proškolení v odborných školách a periodická školení, kterých se účastní.

Okrajově se k proškolení vztahuje i otázka č. 11: „Byl/a jste předem připraven/a na skutečnost, že domácímu násilí budou přítomny i děti?“ Jelikož se děti zpravidla přímo účastní dění v rodině, jsou její nedílnou součástí a v některých

případech jsou i oběťmi. Na tuto skutečnost musí být policisté připraveni, a to nejen ze školy a školení, ale i ze zkušenosti.

Výzkumná otázka byla ověřena, autorův předpoklad se nepotvrdil.

Výzkumná otázka č. 3: Mají policisté ve vybrané lokalitě čas na přípravu, když vyjíždějí na místo domácího násilí?

Autor se zabýval otázkou, zda vůbec a jak se policisté mohou připravit, vyjíždějí-li na místo domácího násilí. V případě jakéhokoliv oznámení jsou policisté povinni okamžitě reagovat a vyrazit na místo páchaného skutku, kde následně šetří a konají bez jakékoli přípravy. Na místě se musí rychle zorientovat a učinit potřebná opatření k zamezení dalšímu protiprávnímu jednání. Nemají žádnou možnost zastavit se na svém domovském obvodním či místním (v případě Prahy) oddělení a nahlédnout do policejních databází. Ty však neobsahují nic jiného než informace o občanech a jejich rodinách, zda jsou vlastníky motorových vozidel a legálně držených zbraní. Uvedené informace jsou jim na vyžádání sděleny telefonicky či radiostanicí. Zpravidla slouží pouze k zorientování se v rodinných a příbuzenských vztazích. Nemají pro výkon potřebné atributy vztahující se k dřívějším záznamům k pachateli a oběti (obětem), jako jsou například časté požívání alkoholu, riziko užívání omamných a psychotropních látek, agresivní chování, období klidu a násilí, četnost zásahů policie ke konkrétním událostem v rodině, v případě domácího násilí rozdělení rolí na agresora a oběť (oběti), výsledek šetření a výsledek šetření Intervenčního centra, aj. Autorovi se výzkumná otázka potvrdila, výsledky ověřil.

Autorův předpoklad č. 3: Minimálně 50 % dotazovaných policistů nemá čas na jakoukoli přípravu, když vyjíždějí na místo oznámeného domácího násilí.

V otázce č. 5: „Máte čas na přípravu (fyzickou, psychickou, nahlédnutí do spisového materiálu), když se dozvíte, že vyjíždíte na případ domácího násilí?“ Autor zjistil, že 24 (80 %) policistů tento čas nemá. Předpokládal, že důvodem tohoto jevu je jejich náplň práce, která je směřována převážně k tomu, aby policisté svůj veškerý pracovní čas trávili pouze na „ulici“. Práci na spisových materiálech, která je nedílnou součástí jejich každodenní práce a která není občanem vidět, vykonávají v časovém

pressu ½ h při zahájení a ukončení služby. Nezřídka se stává, že tuto práci nahrazují ve svém volném čase. Naopak je zřejmé, že samotné policistky mají čas na přípravu z 60 % (3). Výsledek je dán patrně tím, že na rozdíl od policistů, kteří jsou početnější a jsou častěji a pravidelně zařazováni do hlídek, se policistky ve větší míře zabývají právě administrativní činností na jednotlivých útvarech. Mají tak možnost nahlédnout do spisových materiálů. Díky této administrativní činnosti, kterou se převážně zabývají, přicházejí častěji do styku s jednotlivými případy a jednotlivé aktéry i okolnosti si snadněji zapamatují. Výsledek převyšuje autorův předpoklad, který se tímto potvrdil.

Výzkumná otázka byla ověřena, autorův předpoklad se potvrdil.

Výzkumná otázka č. 4: Změnilo se nějak chování oběti i agresora, když je na místě domácího násilí přítomna policie?

Autor také zkoumal, zda přítomnost uniformované policie na místě pro agresora znamená, že se síly minimálně vyrovnávají a jeho násilné jednání vůči obětem bude posuzovat někdo, kdo jím není ovlivněn a nenechá se případně ani zastrašovat. Díky přítomnosti „uniformy“ a tím vyšší autority, než byl dosud on sám, agresor zjistí, že již není svrchovaným pánem situace mající pod kontrolou veškeré dění. Atmosféra strachu a násilí, které nastolil, se rozpadá. Zároveň si uvědomuje, že oběť či někdo z okolí našli odvahu se mu postavit a hlavně, že je zde někdo, kdo bude oběti naslouchat a následně bude konat v jeho neprospěch. Uniforma má však někdy i opačný efekt a agresora více popudí. Ten ztrácí půdu pod nohama a své konání někdy obrátí právě vůči přítomným policistům. Začne je nejprve verbálně a následně i fyzicky napadat. Patrně proto, aby oběti ukázal svou nadvládu nad veškerým konáním, které se na místě odehrává. I to je součástí jeho „pózy“ svrchovaného vládce. Zpravidla se agresor uklidní a koná dle příkazů policistů. Po ověření výsledků se autorovi výzkumná otázka potvrdila.

Autorův předpoklad č. 4: Za přítomnosti policistů se změnilo chování agresora i oběti. U oběti byla patrná min. v 90 % úleva, na rozdíl od agresora, u kterého se agresivita vůči své oběti zvýšila.

16 (53 %) policistů uvedlo, že se agresor po jejich příjezdu zklidní, 4 (13 %) uvedli, že svou agresivitu stupňuje a 10 (34 %) se vyjádřilo ve smyslu, že se zklidní. U oběti 26 (86 %) policistů uvedlo, že se jí uleví, ve 2 (7 %) případech u oběti nastoupí agrese a u 2 (7 %) se policisté vyjádřili, že pozorovali šok, ale i odmítání pomoci. Autor se na tyto možné odpovědi zaměřil v otázkách č. 6 a 7 a poté zauvažoval nad jejich výsledkem. Předpokládal, že agresor po příjezdu policie zjišťuje, že se síly přinejmenším vyrovnali a on již není schopen na místě vytvářet a kontrolovat situaci, která mu vyhovuje. Přestal již ovládat oběť, která se mu tímto faktem přestává plně podřizovat. U oběti je patrna úleva, protože se má o koho opřít, komu se svěřit a komu může i věřit v tom smyslu, že se bude jejím případem zabývat a dokáže i pomoci.

Výzkumná otázka byla ověřena, autorův předpoklad se nepotvrdil.

Dle autora s tímto předpokladem souvisí i otázka č. 10: „Dle čeho si děti všimly přítomnosti policistů na místě domácího násilí?“ 25 (86 %) policistů sdělilo, že si děti všimly uniformy. Další respondenti uvedli změnu chování rodičů a změnu chování agresora. V každém případě zde zasáhl někdo jiný, nestranný a připravený. Děti viděly agresora v zcela nové roli, v které nefiguroval jako ten, který rodinu zcela ovládá a určuje role. Naopak zde viděly autoritu, která byla oblečena do uniformy, která diktovala a určovala směr, jakým se má agresor i oběť vydat. Starší děti již uniformu Policie ČR znají ze školních setkání, kde je jim pomocí intervence vštěpován základní model jejich chování k sobě navzájem a ve společnosti. Při těchto setkáních je jim zdůrazňováno, že se v případě problémů, které jsou pro ně podstatné, mají s důvěrou na policisty obrátit. Při šetřeném domácím násilí, kdy tato uniforma již není pouze ve škole, ale je u nich doma, názorně vidí, že je možno jejich prostřednictvím nalézt řešení na jejich situaci.

Výzkumná otázka č. 5: Vyskytují se na místě domácího násilí děti ve věku od 0 do 15 let věku?

Autor ověřil, že děti jsou velmi častou zúčastněnou osobou v partnerském domácím násilí. I ony jsou plnohodnotné oběti a musí se k nim jako k obětem přistupovat. Bohužel se tak často neděje a jsou z dalších jednání i pomoci vyloučeny.

Pracuje se s nimi pouze v případech, kdy se stávají oběťmi nebo i v horším případě pachateli sexuálního či násilného trestného činu. Potvrzuje se tím i časové období, které uvádí, že k domácímu násilí dochází ve večerních a nočních hodinách, kdy je celá rodina pohromadě doma za zavřenými dveřmi. Z tohoto prostředí si děti přinášejí své modelové chování pro svůj další život a shledávají, že domácí násilí je nedílnou součástí výchovy, kterou budou i ony uplatňovat ve výchově v budoucím partnerském vztahu. Jejich vnímání je nepříznivě ovlivněno jednáním jak agresora, tak i oběti. V chování agresora si nachází svůj další vzor a aplikuje jej i ve svém vystupování vůči okolí. Chování oběti v něm zanechává poznání, že pouze submisivní jednání je správné a jakýkoliv vzdor je marný a není úniku.

Autorův předpoklad č. 5: U domácího násilí šetřeného policií na místě činu jsou z maximálně v 90 % přítomny děti ve věku od 0 do 15 let věku.

Podle odpovědí respondentů u otázky č. 8 autor zjistil alarmující skutečnost. 29 (97 %) policistů uvedlo, že na místě domácího násilí jsou přítomny děti. Toto číslo je hrozné. Děti jsou velmi vnímavé a nastanou situací velmi ohrožené. Neumí si ještě poradit. Jednání agresora v nich zanechává doživotní stopu, s níž neustále svádějí boj.

Výzkumná otázka byla ověřena, autorův předpoklad se nepotvrdil.

S předpokladem č. 5 přímo souvisí i otázka č. 9: „Pokud jsou přítomny děti, uveďte, jak se děti chovaly při příjezdu policistů (zde bylo možno uvést i více odpovědí)“. Policisté vlastním pozorování v sestupném pořadí uvedli, že se děti nejvíce bály, plakaly a držely se matky. Dále, že z místa odešly, držely se mezi sebou navzájem, držely se otce, hrály si. Autor se domníval, že domácí násilí se v daných domácnostech opakuje, tudíž jsou děti na tuto situaci „zvyklé“ a nejsou jednáním v rodině překvapeny. Chování oběti a agresora se jim stalo převzatým standardem. Výsledky byl proto překvapen a z toho mu vyplynulo, že pro děti to byla též nepříjemná a stresující situace, se kterou se neumějí vyrovnat.

Autor se dále zabýval otázkou č. 12: „Vadí Vám osobně přítomnost dětí v této situaci?“ 18 (62 %) policistů uvedlo, že jim přítomnost dětí na místě vadí, 7 (24 %) nevadí a 5 (17 %) o tom nepřemýšlelo. Dle výsledku by policisté byli rádi, kdyby se na místě žádné děti nevyskytovaly. Jsou tím velice zasaženi a musí si nad věcí zachovat nadhled, který nesmí ovlivnit jejich rozhodování. Patrně se jedná o vědomí

toho, že zpravidla oni sami jsou rodiči, kteří se snaží své děti chránit před nevhodným chováním vnějšího světa. Snaží se být nad věcí, ale ne vždy se jim to povede a do hry zde vstupuje i jistá míra empatie. Plně si uvědomují, že tyto vyhrocené situace narušují zdravý vývoj dětí, které si tak do budoucna přenášejí vzor chování z rodiny a mohou se stát klienty, se kterými se budou i v budoucnu ve zvýšené míře setkávat v trestní i přestupkové rovině zákona. Jedná se též i o to, že přítomnost dětí na místě situaci vždy emočně vyhrotil. Ta se stává nepřehlednou a časově náročnou. Musí se postupovat víc ohleduplně, aby otřesené děti neutrpěly další emoční šok. Děti jsou vnímavé i k těm nejmenším detailům, které si dospělí ani neuvědomují. Jejich pohled na věc je v jiné rovině, která je rovna jejich dosavadnímu chápání.

Otázkou č. 13: „Jsou v průběhu vyšetřování na místě činu k domácímu násilí tázány i přítomné děti?“ autor zjišťuje, že 22 (76 %) policistů se dětí táže a v otázce č. 15: „Pokud na sdělení dětí pohlížíte jako na důkaz domácího násilí, tak děti na místě šetřeného činu uvedly, že se rodiče doma hádají a fyzicky napadají“ 25 (86 %) policistů odpovědělo, že se rodiče doma hádají a fyzicky napadají. Ačkoliv policisté nejsou rádi, že jsou na místě domácího násilí přítomny děti, přesto si i v této vyhrocené chvíli najdou čas a osobně pohovoří s dětmi a zjistí, zda danou situaci v rodině chápou a co si o ní myslí. Zájem o děti má i psychologický efekt. Matka dětí totiž vidí, že policisté jim opravdu chtějí pomoci, jelikož mají zájem o názory jejich potomků. Pozorují jejich konverzaci, analyzují, vyhodnocují a díky tomu často bývají otevřenější a v probíhajícím šetření i aktivnější. Mnohdy také zjistí, že ačkoliv se snažily svůj problém před dětmi utajit, nepodařilo se jim to. Děti díky své přirozené pozorovací schopnosti již dávno odhalily, že rodina nefunguje tak, jak jim např. paní učitelka ve škole vyprávěla. I to je poté hnacím motorem k nastolení změn v domácnosti a impulsem k odpoutání se od partnera, který jako partner a opora selhal.

V předešlých otázkách se autor dotazoval, zda jsou děti domácímu násilí vůbec přítomny. Z navazující otázky č. 14: „Pohlížíte na sdělení dětí v průběhu vykazování násilníka domácího násilí, jako na důkaz domácího násilí?“ vyplynulo, že policisté s dětmi na místě domácího násilí pracují a 24 (83 %) z nich na jejich sdělení pohlíží jako na jeden z důkazů vedoucích k správnému posouzení věci a následnému zadokumentování. Děti a jejich sdělení policisté neberou za okrajová a druhořadá.

V tomto směru jsou to plnohodnotní partneři, kteří mohou do případů aktivně vstupovat.

Autor v otázce č. 16: „ Máte možnost říci rodičům (zákonným zástupcům), zda by mohli zařídit nepřítomnost dětí u vykazování násilníka z místa domácího násilí?“ sledoval, zda jsou policisté schopni na místě určovat pravidla, zjm. ohledně přítomnosti dětí. Zjistil, že 9 (31 %) policistů situaci na místě řídí a svými pokyny směřuje k dosažení výsledku, v tomto případě k vyloučení dětí z místa. 20 (69 %) respondentů odpovědělo, že postupují podle nastalé situace, což je vlastně totéž. Policisté se snaží, aby děti byly této nepříjemné podívané ušetřeny. Chtějí si tak situaci na místě zklidnit a zpřehlednit. Cílem je skupinu rozdělit a poté pracovat s jejími jednotlivými částmi.

2.8 Stručná doporučení a prevence proti domácímu násilí

Provedené a následně vyhodnocené dotazníkové šetření ukázalo, do jaké míry jsou na místě domácího násilí přítomny i děti. Policisté by měli být proto na tuto skutečnost opravdu dobře připraveni.

Autor navrhuje tato stručná doporučení:

- Pravidelnému proškolení věnovat víc pozornosti. Nebylo by od věci, kdyby toto proškolení proběhlo za přítomnosti psychologa, který se domácím násilím zabývá po pracovní stránce (psycholog spolupracující s Intervenčními centry), kdyby se do školení zapojili profesionální herci. Ti by spolu s policisty sehráli modelové situace, které by byly následně rozebrány jak psychologem, tak i policisty.
- Dát policistům možnost se na výjezd náležitě připravit, a to prostřednictvím interních záznamů, které by obsahovaly informace nejen o rodinách, ale i o případných minulých protiprávních skutečích (v případě domácího násilí by zde byli jasně a zřetelně označeni oběť i agresor), jejich průběhu a zakončení.
- V rámci Územního odboru Policie ČR Chomutov vytvořit pracovní skupinu zaměřenou pouze na problematiku domácího násilí a řešila by všechny případy domácího násilí v celém průběhu vyšetřování (výjezd na místo, šetření na

místě, vykazování agresora, administrativa, sledování vývoje a závěru případu, verifikování dat v interním systému).

- Vzhledem k větší vnímavosti a zranitelnosti dětí věnovat jim zvýšenou pozornost. A těm, které se na místě domácího násilí nacházely, poskytnout plnou samostatnou psychologickou podporu, jelikož se dosud pracuje s celou rodinou jako s celkem.
- Do problematiky domácího násilí více zapojit i média, neboť dokáží efektivně a jednoduchou formou rozšířit pojem domácího násilí i mezi širokou veřejnost, která má domácí násilí zafixováno jako násilí brachiální.

Závěr

Ve své práci jsem se věnoval tématu domácího násilí, jako aktuálnímu celospolečenskému problému, který se však dočkal postupného zlepšení. Česká republika se přijetím potřebných opatření, spatřovaných v zakotvení v trestním řádu, zlepšením detekce a zainteresováním státních orgánů, posunula o velký krok vpřed.

Ve stále větší míře jsou veřejnosti předkládány zprávy o jednotlivých skutcích, kde jsou jednostranně popisovány oběti a pachatelé. Tyto zprávy neobsahují ani zmínku o dalších obětech, které se na místě domácího násilí zpravidla nacházejí, o dětech, potažmo dalších osobách, nemluvím ani o práci orgánů státní moci a existenci pomáhajících organizací, které svými zkušenostmi a postupy pomáhají odhalovat a činit opatření k jeho postihu.

Cílem mé práce bylo zjistit, jak jsou policisté po odborné stránce připraveni zasahovat, šetřit a konat potřebná opatření na místě domácího násilí, a dále čelit faktu, že se na místě domácího násilí vyskytují i děti. Zároveň mě zajímalo, zda policisté k dětem přistupují jako k obětem domácího násilí a pohlížejí na ně jako na svědky tohoto protispolečenského problému. V neposlední řadě mě zaujala myšlenka, jak se na místě domácího násilí chovají oběť a agresor.

Provedeným dotazníkovým šetřením jsem zjistil, že policisté jsou náležitě proškoleni a cítí se nadále náležitě proškolení, aby mohli efektivně na místech domácího násilí zasahovat. Policisté jsou do problému zainteresováni nejen jako profesionálové, mající za povinnost dodržovat a ctít zákony a nařízení, ale i jako otcové a matky od rodin, kteří nejsou lhostejní ke svému okolí a neštěstí jiných. Děti, které jsou zpravidla na místě domácího násilí přítomny, berou jako důležité svědky, a jejich postřehy nebagatelizují.

K možným řešením navrhuji zavedení pravidelného proškolení policistů za přítomnosti psychologa, který by byl nápomocen při řešení hraných modelových situací, dále dát policistům možnost se na výjezd náležitě připravit, a to zavedením interních záznamů o ohrožených rodinách. Myslím, že se u policie měla vytvořit pracovní skupina, která by byla primárně zaměřena pouze na problematiku domácího násilí, v následné péči by se měla zavést prvotní psychologická pomoc ohroženým

dětem a do problematiky domácího násilí více zapojit i masmédia, která mají tu moc ovlivnit chápání problému.

Závěrem vyjadřuji úctu k těm policistům, kteří nepostupují jen podle litery zákona, ale obětem dávají na místě jistotu, že se jejich případem bude někdo zabývat a pomůže jim z jejich pohledu, bezvýhodné situace. Je obdivuhodné, že těchto policistů je většina, která k těmto případům nepřistupuje pouze v profesionální rovině, ale do případů vkládají i jistou dávku empatie.

Seznam použitých informačních zdrojů

Bibliografické zdroje

BENTOVIM, A. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. Vyd. 1. Překlad Daniel Bogušovský, Vratislav Janda. Praha: Grada, 1998. Psyché (Grada Publishing). ISBN 80-716-9629-3.

BUDINOVÁ, A. *Rizika chudoby žen postižených domácím násilím a jejich dětí*. Praha, c2012, 67 s. ISBN 978-80-904564-2-6.

CONWAY, H. L. ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007, 158 s. Albatros Plus. ISBN 978-800-0015-507.

KONRÁD, Z. BANGO, D. *Metodika vyšetřování trestných činů souvisejících s domácím násilím*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007, 60 s. ISBN 978-80-7251-241-6.

SPURNÝ, J. *Psychologie násilí: o psychologické podstatě násilí, jeho projevech a způsobech psychologické obrany proti němu*. 1. vyd. Praha: Eurounion, 1996. ISBN 80-858-5830-4.

ŠEVČÍK, D. ŠPATENKOVÁ, N.. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-807-3676-902.

ŠPATENKOVÁ, N. *Krizová intervence pro praxi*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2004. Psyché (Grada). ISBN 80-247-0586-9.

TROCHTOVÁ, J. *Informovanost české veřejnosti o problematice domácího násilí*. Praha, 2011. 146 s., příl. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce PhDr. Jaroslava Hanušová, Ph.D.

Internetové zdroje

Hadí tanec. [online]. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1099711617-hadi-tanec/20351212032/>

KOVÁŘÍKOVÁ, Gabriela. Simona Stašová: Každá žena má v sobě zásobárnu lásky. [online]. 2013, s. 1 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/film/simona-stasova-kazda-zena-ma-v-sobe-zasobarnu-lasky-20131215.html>

Ulice: Domácí násilí. [online]. 2007 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://www.serialzone.cz/serial/ulice/epizody/domaci-nasili/>

Zákon na ochranu před domácím násilím. BÍLÝ KRUH BEZBEČÍ. [online]. 2007 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 2: Ukázka vyplněného dotazníku

Příloha č. 1: Dotazník

Vážení kolegové, vážené kolegyně.

Jmenuji se Jiří JAREŠ. V současné době jsem zaměstnán u Policie České republiky, jako operátor tísňové linky na Integrovaném operačním středisku v Chomutově a jsem studentem Pedagogické fakulty UK v Praze. Tématem mé bakalářské práce je: "Násilí v rodině za přítomnosti dětí mladšího školního věku v Chomutově". Rád bych Vás požádal o spolupráci při vyplnění dotazníku, který poslouží k vyhodnocení praktické části mé bakalářské práce. Dotazník je s Vámi pro urychlení zpětné vazby vyplněn při telefonickém rozhovoru a je zcela anonymní. Pokud Vás budou výsledky mého dotazníku zajímat, seznámím Vás s nimi prostřednictvím své vyhovověte bakalářské práce. Děkuji Vám za spolupráci. Další případné dotazy můžete směřovat na sl. tel. 433 101.

1) Berete domácí násilí jako běžný případ z mnoha, kterých za sebou máte?
 Ano
 Ne

2) Byli jste v Odborné policejní škole nebo na jiném školení připravování na to, že se budete při výkonu povolání zabývat i Domácím násilím?
 Ano
 Ne

V případě že ANO, byla Vaše příprava dostačující:
a) Po teoretické stránce: Ano Ne
b) Nácvikem modelových situací: Ano Ne

3) Jste průběžně proškolení z postupů na místě Domácího násilí?
 Ano
 Ne

4) Jak často jezdíte na oznámený případ Domácího násilí?
 1x týdně
 1x měsíčně
 Každou směnu
 Jiná možnost (uveďte jaká).....

5) Máte čas na přípravu (fyzickou, psychickou, nahlédnutí do spisového materiálu), když se dozvíte, že vyjždíte na případ domácího násilí?
 Ano: z 25 % z 50 % z 75 % z 100 %
 Ne

Pohlaví respondenta: Muž Žena

Věk: 20-30 31-40 41-50 51-2

Délka služebního poměru: 0-5 6-10 11-20 21-30 31-2

10) Dle čeho si děti všimly přítomnosti policistů na místě Domáčního násilí?

- Změny chování agresora
- Přítomnost „uniforem“
- Jiná možnost (uveďte jaká).....

11) Byl/a jste předem připraven/a na skutečnost, že Domáci násilí budou přítomny i děti?

- Ano
- Ne

12) Vadí Vám osobně přítomnost dětí v této situaci?

- Ano
- Ne
- Nepřemýšlel/a jsem o tom
- Jiná možnost (uveďte jaká).....

13) Jsou v průběhu vyšetřování na místě činu k Domáckému násilí tazány i přítomné děti?

- Ano: z 25 % z 50 % z 75 % z 100 %
- Ne

14) Pohližte na sdělení dětí v průběhu vykazování násilníka Domáčního násilí, jako na důkaz Domáčního násilí?

- Ano: z 25% z 50% z 75% z 100%
- Ne

15) Pokud na sdělení dětí pohližte jako na důkaz Domáčního násilí, tak děti na místě šetřeného činu uveďte, že se rodiče doma hádají a fyzicky napadají.

- Ano: z 25 % z 50 % z 75 % z 100 %
- Ne

6) Když přijedete na místo oznámeného Domáčního násilí, jak ze 75 % reaguje násilník na přítomnost policistů?

- Zklidněním
- Stupňující se agresi
- Jinak (uveďte jak).....

7) Když přijedete na místo oznámeného Domáčního násilí, jak ze 75 % reaguje oběť na přítomnost policistů?

- Úlevou
- Nástupem agrese (uveďte na koho).....
- Jiná možnost (uveďte jaká).....

8) Když přijedete na místo oznámeného Domáčního násilí, jsou zde přítomny děti?

- Ano: ve 25 % v 50 % v 75 % ve 100 %
- Ne

Pokud označíte odpověď Ne, pokračujte prosím otázkou číslo 17.

9) Pokud jsou přítomny děti, uveďte, jak se děti chovaly při příjezdu policistů (zde je možno uvést i více odpovědí).

- Držely se mámy
- Držely se táty
- Držely se mezi sebou
- Běhly se
- Hrály si
- Plakaly
- Odešly
- Jiná možnost (uveďte jaká).....

- Nevím
- Jiná možnost (uveďte jaká).....

16) Máte možnost říci rodičům (zákonným zástupcům), zda by mohli zařadit nepřítomnost dětí u vykazování násilníka z místa Domáčího násilí?

- Ano
- Ne
- Dle situace

17) Pokud jste se zajímali, informoval vás někdo, jak byl případ Domáčího násilí ukončen?

- Ano: z 25 % z 50 % z 75 % z 100 %
- Ne

Prostor pro Vaše náměty a připomínky:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Děkují za vyplnění dotazníku.

Příloha č. 2: Ukázka vyplněného dotazníku

1) Berete domácí násilí jako běžný případ z mnoha, kterých za směnu máte?

- Ano
 Ne

2) Byli jste v odborné policejní škole nebo na jiném školení připravování na to, že se budete při výkonu povolání zabývat i Domácím násilím?

- Ano
 Ne

V případě že ANO, byla Vaše příprava dostačující:

- a) Po teoretické stránce: Ano Ne
b) Nácvikem modelových situací: Ano Ne

3) Jste průběžně proškolení z postupů na místě Domácího násilí?

- Ano
 Ne

4) Jak často jezdíte na oznámený případ Domácího násilí?

- 1x týdně
 1x měsíčně
 Každou směnu
 Jiná možnost (uveďte jaká).....

5) Máte čas na přípravu (fyzickou, psychickou, nahlédnutí do spisového materiálu), když se dozvíte, že vyjždíte na případ domácího násilí?

- Ano: z 25 % z 50 % z 75 % z 100 %
 Ne

Vážení kolegové, vážené kolegyně,

Jmenuji se Jiří JAREŠ. V současné době jsem zaměstnán u Policie České republiky, jako operátor tísňové linky na Integrovaném operačním středisku v Chomutově a jsem studentem Pedagogické fakulty UK v Praze. Tématem mé bakalářské práce je: "Násilí v rodině za přítomnosti dětí mladšího školního věku v Chomutově". Rád bych Vás požádal o spolupráci při vyplnění dotazníku, který poslouží k vyhodnocení praktické části mé bakalářské práce. Dotazník je s Vámi pro urychlení zpětné vazby vyplněn při telefonickém rozhovoru a je zcela anonymní. Pokud Vás budou výsledky mého dotazníku zajímat, seznámím Vás s nimi prostřednictvím své vyřizované bakalářské práce. Děkuji Vám za spolupráci. Další případné dotazy můžete směřovat na sl. tel. 433 101.

Pohlaví respondenta: Muž Žena

Věk: 20-30 31-40 41-50 51- ∞

Délka služebního poměru: 0-5 6-10 11-20 21-30 31- ∞

6) Když přijedete na místo oznámeného Domáčího násilí, jak ze 75 % reaguje násilník na přítomnost policistů?

- Zklidněním
- Stupňující se agresi
- Jinak (uveďte jak)

7) Když přijedete na místo oznámeného Domáčího násilí, jak ze 75 % reaguje oběť na přítomnost policistů?

- Úlevou
- Nástupem agrese (uveďte na koho)
- Jiná možnost (uveďte jaká)

8) Když přijedete na místo oznámeného Domáčího násilí, jsou zde přítomny děti?

- Ano: ve 25 % v 50 % v 75 % ve 100 %
- Ne

Pokud označíte odpověď Ne, pokračujte prosím otázkou číslo 17.

9) Pokud jsou přítomny děti, uveďte, jak se děti chovaly při příjezdu policistů (zde je možno uvést i více odpovědí).

- Držely se mámy
- Držely se táty
- Držely se mezi sebou
- Bály se
- Hrály si
- Plakaly
- Odešly
- Jiná možnost (uveďte jaká)

10) Dle čeho si děti všimly přítomnosti policistů na místě Domáčího násilí?

- Změny chování agresora
- Přítomnost „uniformy“
- Jiná možnost (uveďte jaká)

11) Byl/a jste předem připraven/a na skutečnost, že Domáčí násilí budou přítomny i děti?

- Ano
- Ne

12) Vadi Vám osobně přítomnost dětí v této situaci?

- Ano
- Ne
- Neplněmýšlel/a jsem o tom
- Jiná možnost (uveďte jaká)

13) Jsou v průběhu vyšetřování na místě činu k Domáčímu násilí tážány i přítomné děti?

- Ano: z 25 % z 50 % z 75 % z 100 %
- Ne

14) Pohlížíte na sdělení dětí v průběhu vykazování násilníka Domáčího násilí, jako na důkaz Domáčího násilí?

- Ano: z 25% z 50% z 75% z 100%
- Ne

15) Pokud na sdělení dětí pohlížíte jako na důkaz Domáčího násilí, tak děti na místě šetřeného činu uvedly, že se rodiče doma hádají a fyzicky napadají.

- Ano: z 25 % z 50 % z 75 % z 100 %
- Ne

- Nevím
- Jiná možnost (uveďte jaká).....

16) Máte možnost říct rodičům (zakonným zástupcům), zda by mohli zařídit nepřítomnost dětí u vykazování násilníka z místa Domácího násilí?

- Ano
- Ne
- Dle situace

17) Pokud jste se zajímali, informoval vás někdo, jak byl případ Domácího násilí ukončen?

- Ano: z 25 % z 50 % z 75 % z 100 %
- Ne

Prostor pro Vaše náměty a připomínky:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Děkuji za vyplnění dotazníku.